

Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten

2017

Utgivare: Polismyndigheten, Box 12256, 10226 Stockholm

Dnr: A578.215/2017

Originalproduktion: Sinfo Yra

Upplaga: 300 ex

Foto: Polismyndigheten, Lars Hedelin

Tryck: Polismyndighetens tryckeri, Stockholm mars 2018

Samverkansrådet har ordet

2017 var ett år som präglades av skjutningar inom gängmiljön, attacker mot rättsväsendet och inte minst av ett terrorbrott med flera döda mitt i centrala Stockholm. Under året kom också rapporter om hur vårt välfärdssystem systematiskt utnyttjas av organiserad brottslighet och hur internationella ligor upprepat genomför stöldturnéer i Sverige. Frågor kring de grova brotten och tryggheten har genom detta hamnat i fokus i samhällsdebatten. Samverkan mellan myndigheter mot organiserad brottslighet har blivit viktigare än någonsin och är den enda vägen, då ingen myndighet klarar av att hantera utmaningarna ensam.

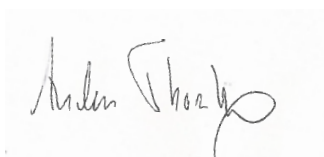
Under Samverkansrådets ledning har vi under året fokuserat på fortsatt utveckling av det nya perspektivet i satsningen. Redan under slutet av 2016 beslutade vi att tillsammans även stödjade den lokala brottsbekämpningen. Satsningen har under året breddats och fördjupats och har fokus både på den grövsta brottsligheten och på den lokala brottsligheten som utgör ett hot mot trygghet och välfärd i utsatta områden. Det är en stor utmaning att tillsammans organisera brottsbekämpning över en sådan omfattande arena, men vi har under året kommit en bra bit på väg.

Vi har under året beslutat om betydligt fler gemensamma åtgärder och insatser än tidigare år, genom den utökade regionala förmågan att tillsammans leda verksamhet. Vi har också kunnat konstatera att det ursprungliga uppdraget mot den grövsta brottsligheten inte sällan går ihop med det utökade uppdraget om bekämpning av lokal brottslighet. Vi har i flera fall konstaterat att när myndigheterna koordinerat riktar sina resurser mot gemensamma mål så når vi framgång

mot brottsfenomen och kriminella nätverk. När lagföring kombineras med säkring av ekonomiskt brottsutbyte och andra kraftfulla åtgärder från myndigheterna så ökar trycket mot den organiserade brottsligheten. Vi har ökat förmågan att agera både mot den traditionella narkotika- och våldsbrottsligheten samt den brottslighet som angriper våra välfärds- och skattesystem.

I de gemensamt prioriterade utsatta områdena har vi under året tagit fram gemensamma regionala åtgärdsplaner som nu är igång. I Samverkansrådet beslutade vi under hösten att öka de gemensamma åtgärderna i några särskilt utvalda områden för att försöka vända den negativa utvecklingen i snabbare takt.

Jag har under flera år deltagit i Samverkansrådets arbete att leda satsningen och 2018 övertar jag rollen som ordförande i detta viktiga forum. Ett uppdrag som jag ser fram emot där en nära samverkan med övriga myndighetschefer, av vilka många är nya på posten för i år, är en förutsättning till fortsatt utveckling av det gemensamma arbetet. Utmaningarna är många men jag är övertygad om att tillsammans kommer vi att kunna göra skillnad.

Anders Thornberg

Rikspolischef och ordförande i Samverkansrådet

Innehållsförteckning

1. 2017 – ett år av förändring	3	Bilaga 1. Regeringsuppdragen	28
2. Inledning	4	Bilaga 2. Organisation och verksamhetsprocesser	29
2.1 Att följa upp och värdera verksamhet och utfall.....	4	Verksamhetsprocesser.....	30
2.1.1 <i>Utmaningar i arbetet med uppföljning</i>	5	Bilaga 3. Kvantitativa resultatmått och källor	31
2.1.2 <i>Mål, effekter och samhällsnytta av arbetet i satsningen</i>	5	Bilaga 4. Mer om förutsättningar	32
2.2 Förutsättningar för verksamheten.....	6	Lagen om uppgiftsskyldighet.....	32
3. Verksamheten i satsningen	7	Lägesbild.....	32
3.1 Nationella insatser beslutade av Operativa rådet.....	7	Inriktning.....	32
3.1.1 <i>Nationella insatser under 2017</i>	8	Vanliga brottstyper.....	33
3.2 Regional och lokal verksamhet.....	9	Bilaga 5. Statistik för ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren	35
3.2.1 <i>Nya arbetssätt i underrättelseärenden och regionala insatser</i>	9	Bilaga 6. Statistik för nationella insatser	39
3.3 Verksamhet i utsatta områden.....	11	Bilaga 7. Gemensam statistik	39
3.4 Verksamheten mot strategiska personer.....	12	Bilaga 8. Brottutbytesarbete i samverkan	42
3.5 Verksamhet av särskilda skäl.....	12		
3.6 Fördjupning i nationella insatser.....	13		
3.7 Strategisk verksamhet.....	14		
4. Det operativa utfallet	16		
4.1 Utfall i förvaltningsprocessen.....	16		
4.2 Utfall i brottmålsprocessen.....	17		
5. Perspektiv på samhällsnyttan	20		
5.1 Kortsiktiga effekter.....	20		
5.1.1 <i>Arbetet mot strategiska personer</i>	20		
5.1.2 <i>Tillgångsriktad brottsbekämpning och Kronofogdemyndigheten</i>	20		
5.1.3 <i>Nya metoder resulterade i minskad organiserad spritsmuggling</i>	21		
5.1.4 <i>Besparingsbelopp</i>	22		
5.2 Antaganden om långsiktiga effekter.....	22		
5.2.1 <i>Kunskaps- och verksamhetsutveckling</i>	22		
5.2.2 <i>Ett utvecklat kommunikationsarbete ger signalvärden</i>	24		
5.2.3 <i>Fler myndigheter i en utökad samverkan</i>	25		
5.2.4 <i>Utvecklad lagstiftning för samverkan</i>	26		
6. Utökad uppdrag innebär även utmaningar utanför satsningen	27		

1. 2017 – ett år av förändring

Under 2017 präglades den myndighetsgemensamma satsningen av det största förändringsarbetet sedan satsningen startade 2009. Det var en följd av det regeringsuppdrag som avslutades hösten 2017. Hösten 2016 beslutade Samverkansrådet om en ny strategisk inriktning för att omhänderta det utvidgade uppdraget och om en ny struktur med en tydligare regional organisation för att även kunna hantera brottsbekämpning mot lokalt organiserad brottslighet. Satsningen fokuserar sedan dess på strategiska personer, särskilda brottsområden och lokala utsatta geografiska områden. Den ursprungliga delen av satsningen från 2009 mot strategiska personer pågick med oförminskad kraft under året.

Den nationella uppföljningen och ledningen av det myndighetsgemensamma arbetet har utvecklats. Till exempel har förutsättningar skapats för att löpande var fjärde vecka samlat följa den regionala och nationella verksamheten. Den regionala förmågan har förstärkts genom bildandet av sju regionala samverkansråd med mandat att leda både gemensam underrättelseverksamhet och operativ verksamhet. Detta skapar bra förutsättningar för den gemensamma brottsbekämpningen i utsatta områden.

Den regionala underrättelseverksamheten breddades med inhämtning avseende de myndighetsgemensamt prioriterade områdena. Detta, tillsammans med att det nationella underrättelsecentret kraftigt ökade sin underrättelseverksamhet, ledde till det största antalet underrättelseärenden sedan satsningen startade.

Antalet regionala insatser ökade. Den utökade och fördjupade inriktningen samt det utvecklade regionala operativa mandatet har medfört en starkt brottsbekämpande gemensam förmåga totalt sett, med betydligt fler beslutade insatser än under tidigare år. Resursuttaget i aktionsgrupperna var det högsta någonsin i de nationella insatserna.

En tydlig indikation på en väl fungerande samverkan är att de tillgångsinriktade brottsbekämpningen, med betoning på de exekutiva åtgärderna, fortsatte att öka. Lagföringen minskade, men minskningen bedöms falla inom ramen för normalvariation, och en ökad lagföring kan förväntas under 2018.

Satsningen utvecklade under året förmågan till brottsbekämpning genom gemensam prioritering av 22 utsatta områden. Handlingsplaner för åtgärder har tagits fram och ligger till grund för pågående insatser och åtgärder. I flera av insatserna identifierades tydliga kopplingar mellan nationellt

strategiska personer och den lokala organiserade brottsligheten i utsatta områden. Detta medför ökad kunskap om brottslighetens komplexitet och omfattning. Den kunskapen visar också tydligt vikten av att satsningen även fortsatt och oförminskat måste bekämpa den grova organiserade brottsligheten i linje med det ursprungliga uppdraget från 2009. De enskilda myndigheterna har också på flera områden återfört kunskap från satsningen till sin kärnverksamhet, exempelvis genom att i brottsförebyggande syfte skärpa rutinerna kring beslut om välfärdsbidrag. Sammantaget bedöms detta ha förbättrat den myndighetsgemensamma förmågan att resurseffektivt vidta även andra åtgärder än lagföring.

Under 2017 involverades nio nya myndigheter i satsningen mot bakgrund av att de i sina respektive grunduppdrag har verksamhet som bedömts kunna stärka samhällets samlade insatser mot organiserad brottslighet. Gemensamt identifierades att informationsutbytet mellan myndigheterna behöver utökas, i syfte att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet samt att öka tryggheten i utsatta områden. Den utökade samverkan kommer att bestå av återkommande centrala möten av strategisk karaktär samt upprättande av operativa kontaktpunkter mellan respektive tillkommande myndighet och satsningens nationella samt regionala samordningsfunktioner.

En tydlig utmaning är att flera av myndigheterna i satsningen samt även de flesta av de tillkommande myndigheterna inte har ett uttalat brottsbekämpande eller brottförebyggande uppdrag i sina myndighetsinstruktioner och regleringsbrev. Då myndigheterna sorterar under flera departement är det angeläget att inte minst finansieringsfrågor samordnas mellan dessa i syfte att förstärka den gemensamma brottsbekämpande förmågan i utsatta områden. En annan utmaning är att vidareutveckla samverkan mellan satsningen och det sedan tidigare utvecklade samarbetet mellan polisen och kommunerna samt andra lokala samverkanspartners. Kontakter har därför etablerats mellan satsningen och de lokalpolisområden som har prioriterade utsatta områden.

För att skapa en plattform för ett kontinuerligt utvecklingsarbete har en myndighetsgemensam utvecklingsgrupp bildats för satsningens strategiska utvecklingsarbete, tillsammans med de befintliga nätverken för verksamhetsskydd, kommunikationsfrågor och lagförslagsfrågor. Under året genomfördes myndighetsgemensamma utbildningar för en stor andel av satsningens beslutsfattare och handläggare.

2. Inledning

Denna redovisning är en återrapportering enligt förordning (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten.

"Polismyndigheten ska senast den 31 mars varje år i en skrivelse till regeringen redogöra för den verksamhet som har bedrivits i den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova och organiserade brottsligheten."

I juli 2008 gav regeringen uppdrag om en myndighetsgemensam satsning mot den grova organiserade brottsligheten, fortsättningsvis benämnd *regeringsuppdraget 2008*. I december 2015 beslutade regeringen att utveckla uppdraget vilket i den här redovisningen kommer benämnas *regeringsuppdraget 2015*. För mer information om regeringsuppdragen, se bilaga 1. Som en del i regeringsuppdraget 2015 har de samverkande myndigheterna tillsammans prioriterat ett antal utsatta områden, i fortsättningen anges dessa som *utsatta områden*. Se mer i avsnitt 3.3.

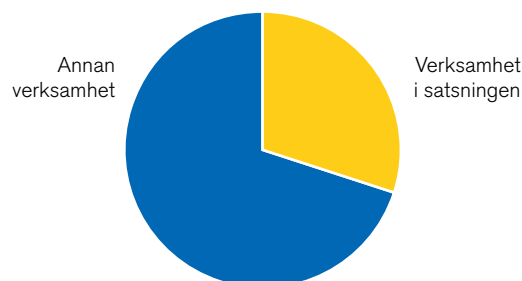
Under 2017 ingick följande myndigheter i satsningen: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. I denna redovisning benämns dessa myndigheter sammantaget som *de samverkande myndigheterna*.

Organisationen för satsningen består av Samverkansrådet, Operativa rådet med stödfunktioner, åtta aktionsgrupper, nationellt underrättelsecentrum och sju regionala samverkansråd med åtta tillhörande regionala underrättelsecenter. Organisationen förändrades under 2017 till följd av regeringsuppdraget 2015. Främst handlar det om etableringen av regionala samverkansråd där också en operativ samordnare tillförts. I övrigt har Operativa rådet fått en ny stödfunktion i form av en utvecklingsgrupp.

Satsningen består av i huvudsak två verksamhetsprocesser: brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen. De viktigaste åtgärderna som myndigheterna utför faller inom någon av dessa processer. Den gemensamma organisationen och verksamhetsprocesser beskrivs närmare i bilaga 2.

Den verksamhet som sker i den myndighetsgemensamma satsningen utgör enbart en delmängd av myndigheternas samlade verksamhet mot organiserad brottslighet. Under 2017 breddades verksamheten generellt, både regionalt och lokalt. Andelen av arbetet som sker inom satsningen bedöms variera mycket över tid och mellan myndigheterna. För att visualisera att verksamheten i satsningen enbart utgör en delmängd av den totala verksamheten visas i figur 1 en symbolisk andel av den totala verksamheten avseende bekämpning av organiserad brottslighet.

Figur 1. Symbolisk andel för satsningen av myndigheternas totala verksamhet mot organiserad brottslighet.

Mycket av den verksamhet som bedrivs i satsningen är av underrättelsekaraktär eller avser pågående förundersökningar alternativt annan utredning. I hög grad är informationen om detta arbete sekretessbelagd. Av det skälet görs endast en övergripande beskrivning av verksamheten i pågående ärenden och insatser. En något djupare beskrivning tillförs dock i vissa fall.

Redovisningen har en delvis ny disposition jämfört med tidigare redovisningar. Ett kapitel som behandlar året i korthet och det som bedömts vara det mest väsentliga i verksamheten 2017 har tillkommit. Den strategiska verksamheten beskrivs mer samlad i ett avsnitt. I tidigare redovisningar har en betydande del av rapporteringen handlat om att beskriva insatser och utfall. I denna redovisning fokuseras det som bedöms vara utanför normalvariationer eller av annan anledning bedömts ha ett särskilt värde. En del avsnitt har flyttats till bilagor. Det har också tillförts ett nytt avsnitt med olika utmaningar som de samverkande myndigheterna har beskrivit.

2.1 ATT FÖLJA UPP OCH VÄRDERA VERKSAMHET OCH UTFALL

Kvantitativa och kvalitativa källor utgör underlag för uppföljningen av satsningen och denna redovisning.

Uppföljningen av det kvantitativa utfallet av det operativa arbetet består av tre delar:

- myndighetsgemensamma underrättelseärenden beslutade vid de regionala samverkansråden eller styrgrupp
- regionala operativa insatser beslutade vid de regionala samverkansråden
- nationella insatser beslutade av Operativa rådet.

Uppföljningen av utfallet bygger på uppgifter som samordnarna samlar in genom myndighetsrepresentanterna i handläggargrupperna. Utfallet av det operativa arbetet som skett utifrån regionala underrättelseärenden och operativa insatser beslutade vid de regionala samverkansråden eller styrgrupp har enbart följts upp vid årets utgång och avsett hela

årets verksamhet. Verksamheten i de nationella insatserna beslutade av Operativa rådet har följts upp löpande under året via kontaktpersoner för uppföljning vid myndigheterna. I bilaga 3 beskrivs de kvantitativa resultatmåten.

Redovisningen omfattar tre bilagor med statistik (bilaga 5–7) som återger det kvantitativa utfallet av satsningen:

- arbete utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren (bilaga 5)
- de nationella insatserna beslutade av Operativa rådet (bilaga 6)
- operativt utfall (bilaga 7).

Det finns jämförbara utfall i den kvantitativa uppföljningen sedan 2013. I denna redovisning utgör perioden 2014–2017 huvudsaklig redovisningsperiod. Stora variationer mellan utfallet för enskilda kalenderår är förväntade för de flesta av de kvantitativa resultatmått som används för att följa upp arbetet i satsningen. Av den anledningen behöver en värdering av ett utfall göras utifrån en tidsserie baserad på längre tidsperiod. Dessutom kan enskilda höga utfall påverka det sammanlagda utfallet på ett oproportionerligt vis. Ett sammanlagt utfall behöver därför även värderas utifrån dess spännvidd sett över den totala verksamheten. Utifrån kunskap om det innevarande årets och tidigare års utfall och verksamhet går det att göra en prognos om det kommande årets utfall. Framst görs detta för utfallet som avser brottmålsprocessen.

Inför den årliga redovisningen har de samverkande myndigheterna, som komplement till det kvantitativa utfallet, besvarat en enkät med frågor om den nationella verksamheten under året för att återge myndigheternas synpunkter på operativt utfall och på satsningens mervärde och samhällsnytta. Den regionala verksamheten fångas upp på liknande sätt genom enkät till de regionala samverkansråden. Detta, tillsammans med diverse rapporter, är de huvudsakliga kvalitativa källor som utgör underlag för redovisningen.

2.1.1 Utmaningar i arbetet med uppföljning

Uppföljningsprocessen är beroende av ett stort antal personer och deras förutsättningar att samla in de uppgifter som förväntas av dem. Personerna kan delas upp i kontaktpersoner och deras nätverk av handläggare som förväntas ha tillgång till relevanta data kopplade till en avgränsad insats.

Det finns skillnader i de uppföljningsmetoder som används och den organisation för uppföljning som byggts upp vid respektive myndighet och underrättelsecenter. Dessutom finns det ett ganska stort utrymme för olika subjektiva förhållnings-sätt i olika led av uppföljningen vad gäller bedömningen av uppgifternas relevans. Uppföljningsprocessen omfattar dels att få tillgång till relevant informationen, dels att bedöma

informationens relevans i förhållande till satsningens syfte och mål. Det är en svår uppgift att i uppföljningen av det operativa arbetet bedöma vad som är relevant.¹

Det är vanligt att de större operativa nationella insatserna beslutade av Operativa rådet förgrenar sig i olika delar, så kallade underinsatser. Detta ökar utmaningen för de personer som ska hålla ordning på utfallet i förhållande till det ursprungliga målet med insatsen. Det förekommer att arbetet vid en myndighet inte kommit till andra myndigheters kännedom, särskilt när arbetet förgrenar sig i olika delar och pågår under lång tid. En särskilt försvårande omständighet för uppföljningen är när det utvecklats relevanta underinsatser som pågår efter det att huvudinsatsen avslutats. Särskilt utmanande är det när det operativa arbetet fortsätter lång tid efter det att huvuddelen av insatsen avslutats.

En ny utmaning för 2017 var att sära på regionala underrättelseärenden och regionala insatser. På grund av att konceptet med en regional insats var nytt under året har det tolkats olika och det finns varierande sätt att organisera ett ärende eller en insats.

2.1.2 Mål, effekter och samhällsnytta av arbetet i satsningen

Värderingen av det operativa arbetet är en stor utmaning, särskilt när bedömningen är avgränsad till ett kalenderår. I de mål och delmål som satts upp för det operativa arbetet anges hur vi ska bekämpa brottslighet i utsatta områden, strategiska personer, brottsupplägg och fenomen. Målformuleringarna varierar mycket avseende typ och grad av konkretisering. Dessutom täcker det som konkret målsatts oftast enbart en del av det arbete som sker och de utfall som redovisas, speciellt om insatsen pågått under lång tid. Uppföljningen omfattar därmed inte en strukturerad bedömning av måluppfyllelsen för underrättelsearbetet eller det operativa arbetet i insatserna kopplat till de mål som formulerats. Ett undantag är de bedömningar som gjorts i enkätsvar och vid intervjuer i samband med djupare uppföljning av enskilda insatser. Sammantaget innebär detta att i den mån verksamhet och dess utfall har värderats i denna redovisning har detta gjorts utifrån en generell bedömning i förhållande till de övergripande målen för satsningen.

Effekterna av arbetet kan delas upp i de som kan antas och mätas på kort respektive lång sikt.² Utifrån redovisningen av verksamheten under ett år går det ofta att beskriva många prestationer av myndigheterna i form av till exempel rättsliga

1 För en utförlig beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, bilaga 3, s. 31. Rikspolisstyrelsen 2014, dnr A269.375/2013.

2 Se bland annat: *Effektutvärdering. Att välja upplägg*. Ekonomistyrningsverket, 2006:8. Alternativt: *Vägledning. Verksamhetslogik*. Ekonomistyrningsverket 2016:31.

påföljder, skatteköjningar och utmäta tillgångar. En del av dessa utfall har dock en svårbedömd betydelse i förhållande till det övergripande målet med satsningen. Utifrån myndigheternas redovisade prestationer kan kortsiktiga effekter analyseras och i vissa fall konstateras.

Effekterna på längre sikt är betydligt svårare att avgöra, särskilt i en årlig redovisning. Bedömningar av detta begränsas till generella antaganden om utfallets betydelse. Den kunskap som arbetet ger om brottsupplägg och brottslighetens processer utgör viktiga element i vad som antas leda till långsiktiga effekter. Om vi kan identifiera upplägg och processer kan vi försvåra för gärningsmännen, och samtidigt blir det lättare att planera framtida effektiva åtgärder.

Ytterst syftar satsningen till samhällsnytta. Att värdera samhällsnyttan innebär i allmänhet att vinsterna ställs mot kostnaderna för samhället. Samhällsnytta betraktas emellertid av de samverkande myndigheterna som mer än enbart en ekonomisk vinst – de samverkande myndigheterna bedömer att samhällsnytta även innefattar en bredare och djupare nytta för samhället i stort. Samhällsnyttan bygger förutom på rapporteringen om verksamhet och redovisade utfall på den samhällsnytta som de samverkande myndigheterna påpekat i enkäter. Som indikationer kommer vissa exempel att belysas. Det är viktigt att påpeka att de handlar om generella antaganden om samhällsnytta, vilka ligger till grund för en diskussion om samhällsnytta.³

2.2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR VERKSAMHETEN

Med många myndigheter inblandade finns det olika förutsättningar som styr verksamheten i satsningen. Med lagar, förordningar, regleringsbrev, instruktioner och uppdrag styr riksdag och regering vilken verksamhet som myndigheterna ska bedriva. Var tillgängliga resurser sätts in är en prioriteringsfråga för den enskilda myndigheten i dialog med riksdag och regering samt den omvärld som omger myndigheten. Satsningen styrs också indirekt av dessa förutsättningar. Brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen är två tydliga huvudprocesser som präglar satsningen eftersom processerna överbrygger den enskilda myndighetens uppgift. Se bilaga 2 för en fördjupning. De två regeringsuppdrag som ligger till grund för verksamheten utgör förutsättningar för myndighetsgemensam styrning. Lag (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet bidrar med förutsättningar för informationsutbyte. Två strategiska dokument är specifikt framtagna för att styra satsningen. Verksamheten styrs även av vilka brottstyper som prioriteras i underrättelsearbetet och i insatserna.

³ Se även kapitel 5 och *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

I regeringsuppdraget 2008 uttryckte regeringen att utgångspunkten för satsningen ska vara en av myndigheterna gemensamt framtagen lägesbild, som utmynnar i ett beslut om en gemensam nationell strategisk inriktning. Lägesbilden tas fram av nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut av Samverkansrådet. Satsningens lägesbild har reviderats flera gånger sedan 2009 och påverkat vilken verksamhet som har beslutats. För att förstå vilken verksamhet som bedrevs 2017 bör man utgå från lägesbilden när ett ärende eller insats initierades. I bilaga 4 ges en sammanfattning över de tre senaste myndighetsgemensamma lägesbilderna – 2014–2015⁴, 2016–2017⁵ och 2018–2019⁶. Dessa låg till grund för större delen av verksamheten i satsningen under 2017.

Enligt regeringsuppdrag 2008 ska det också finnas en gemensam nationell strategisk inriktning och den styr i hög grad verksamheten i satsningen. En viktig utgångspunkt för inriktningen har varit den myndighetsgemensamma lägesbilden. Inriktningen har reviderats flera gånger sedan 2009 till och med 2016 då det beslutades att den kan komma att revideras vid behov. I bilaga 4 återges utvecklingen av inriktningarna 2014–2015⁷, 2016–2017⁸ och *inriktningen beslutad 2016*⁹. Dessa tre dokument täcker till största del den verksamhet som pågick under 2017. Det gjordes en mindre uppdatering av inriktningen beslutad 2016 vid Samverkansrådets möte i oktober 2017.

Den myndighetsgemensamma lägesbilden och inriktningen utgår från ett myndighetsgemensamt perspektiv. Förutom att brottsligheten ska vara organiserad och allvarlig ska det även finnas goda förutsättningar för myndighetsgemensam brottsbekämpning. Det innebär att till exempel organiserad narkotikabrottslighet faller utanför de brottsområden som är mest betonade i det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet. Narkotikabrott, våldsbrott och vapenbrott är exempel på brottstyper som i hög grad varit föremål för omfattande och uthålligt brottsbekämpande arbete inom satsningen trots att de inte är betonade i den myndighetsgemensamma lägesbilden. Se bilaga 4 för en fördjupning.

⁴ *Myndighetsgemensam lägesbild om grov organiserad brottslighet 2014–2015*. Nationellt underrättelsecentrum. Rikskriminalpolisen 2013, dnr RKP-DR-D2/2013.

⁵ *Myndighetsgemensam lägesbild om grov organiserad brottslighet 2016–2017*. Nationellt underrättelsecentrum. Polismyndigheten 2015, dnr A023.864/2015.

⁶ *Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2018–2019*. Nationellt underrättelsecentrum. Polismyndigheten 2017, dnr A495.196/2017.

⁷ *Myndighetsgemensam inriktning 2014–2015*. Rikskriminalpolisen 2013.

⁸ *Myndighetsgemensam inriktning 2016–2017*. Polismyndigheten 2015.

⁹ *Den myndighetsgemensamma inriktningen för satsningen mot organiserad brottslighet – med bilagan Ansvarsfördelning*. Polismyndigheten 2016.

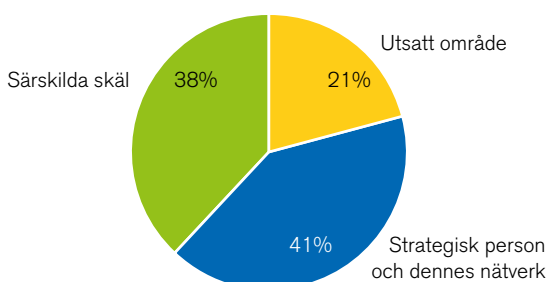
3. Verksamheten i satsningen

Satsningen kan delas in i operativ respektive strategisk verksamhet. Den operativa verksamheten står för majoriteten av resurserna och för samtliga kvantitativa utfall. Den strategiska verksamheten skapar förutsättningar för den operativa verksamheten och utvecklar det brottsförebyggande arbetet.

Under 2017 infördes en ny organisation och nya riktlinjer som ger de regionala samverkansråden möjlighet att besluta regionala och lokala operativa insatser. Det här belyses tydligare i avsnitt 3.2.

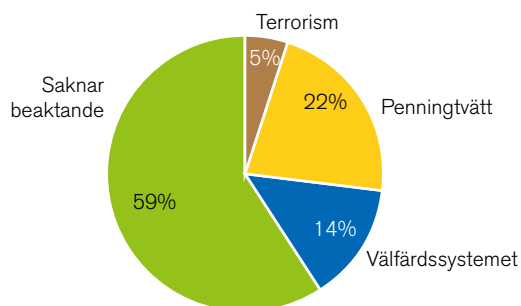
I högre grad än vid tidigare årliga redovisningar beskrivs verksamheten utifrån de tre inriktningar som satsningen utgått ifrån i enlighet med inriktningen beslutad 2016. *Strategiska personer, särskilda skäl* och *utsatta områden* behandlas var för sig. I inriktningen beslutad 2016 finns också möjligheten att särskilt inrikta sig inom tre beaktanden när en övergripande inriktning valts. Dessa är att: *motverka terrorism, motverka penningtvätt* och *brottslighet riktad mot välfärdssystemet*.

Figur 2. Andel av underrättelseärenden och insatser 2017 utefter inriktning beslutad 2016

Under 2017 blev arbetet utifrån inriktningen som beslutades 2016 mer påtagligt, även om en hel del av underrättelseärendena och insatserna fortsatte enligt en äldre inriktning. Totalt pågick 196 underrättelseärenden och operativa insatser under 2017. Av dessa avsåg 87 strategisk person och dennes nätverk, 74 särskilda skäl och 44 utsatta områden. Se även figur 2 för en procentuell fördelning. I några få fall omfattade en insats två inriktningar. Det är viktigt att påpeka att till exempel en strategisk person kan vara kopplad till ett utsatt område, eller ett särskilt skäl till en strategisk person och så vidare. Det är den huvudsakliga inriktningen eller det faktiska arbetet i ett underrättelseärende eller i en operativ insats som har styrt kategoriseringen. Några nationella insatser exemplifierar detta i avsnitt 3.6.

Figur 3. Andel underrättelseärenden och insatser 2017 kategoriserat utefter beaktanden i inriktningen beslutad 2016

Av alla de underrättelseärenden och operativa insatser som pågick under året har man i 10 av dem även beaktat eller aktivt arbetat med att motverka terrorism, i 28 att motverka penningtvätt och i 43 att motverka brott mot välfärdssystemet. För en procentuell fördelning se figur 3. I många fall har även två eller tre beaktanden skett i samma underrättelseärende eller operativa insats.

För en insats gäller att det finns en skillnad mellan förhållandet att de samverkande myndigheterna i Operativa rådet och i ett regionalt samverkansråd gemensamt beslutar att stödja en insats, och den självständiga roll som den åklagare som är ansvarig för förundersökningen har. De samverkande myndigheterna beslutar vilka insatser som ska stödjas i det myndighetsgemensamma arbetet och vilken myndighet som har ett samordnande ansvar och därmed leder insatsen. Åklagaren agerar helt självständigt från detta och prövar de frågor som ankommer på en förundersökningsledare, exempelvis att inleda eller avsluta förundersökningen, hur utredningen ska bedrivas, frågor om tvångsmedel samt prövar åtalsfrågan och för talan inför domstol. Åklagarens självständiga roll ska säkerställa att utredningen och andra åtgärder utförs på ett rättssäkert sätt.

3.1 NATIONELLA INSATSER BESLUTADE AV OPERATIVA RÅDET

Operativa rådet sammanträdde 12 gånger under 2017. En av rådets huvuduppgifter var att hantera frågor om de myndighetsgemensamma insatser som pågick, att ta beslut om att inleda nya insatser eller att avsluta pågående. Under 2017 precis som 2016 bestod en betydande del av arbetet i att vara styrgrupp över satsningens utveckling i enlighet med regeringsuppdraget 2015. Efter att regeringsuppdraget slutredovisades i oktober 2017 tog rådet fortsatt ansvar för vissa strategiska frågor som följt av regeringsuppdraget.

En nationell operativ insats innebär att Operativa rådet fattat ett beslut att utifrån inriktningen och de mål som ställts upp för insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam

brottsbekämpande verksamhet under ledning av en myndighet, en polisregion eller en av Polismyndighetens aktionsgrupper. Aktionsgrupperna består av polisanställda som är fördelade på sju regioner och nationella operativa avdelningen. Aktionsgrupperna ska i första hand utföra uppdrag som beslutats av Operativa rådet och är en unik myndighetsgemensam resurs. Ledningsansvaret i en insats avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar.

Beslut av Operativa rådet att inleda en insats innebär att myndigheternas arbete i insatsen – till skillnad mot regionala och lokala insatser – får en nationell prioritet. Arbetet med insatser som beslutats av Operativa rådet skiljer sig generellt sett från myndigheternas övriga arbete mot organiserad brottslighet.¹⁰ I denna redovisning används begreppet *nationella insatser* istället för begreppet *insatser beslutade av Operativa rådet* som använts i tidigare redovisningar.

Samverkan i en nationell insats består typiskt sett¹¹ av att myndigheter

- samarbetar under samma delmoment av insatsen,
- arbetar parallellt mot samma övergripande mål, och/eller
- är aktiva i olika faser av insatsen – ibland med ganska långt mellanrum i tiden.

De operativa insatsernas karaktär, myndigheternas uppdrag och deras personalresurs för ändamålet är generella faktorer som påverkar myndigheternas deltagande i det operativa arbetet.

I nationella insatser är det vanligt att insatsens operativa arbete delats upp i en narkotikadel och en ”ekodel” eller bedrägeridel, det vill säga att insatsen omfattar arbete mot narkotikabrott parallellt med ekonomisk brottslighet eller bedrägerier. Även en våldsdel och en vapendel kan förekomma i insatserna. Det varierar hur nära olika delar och respektive kompetens arbetar, och hur de förhåller sig till varandra i det gemensamma operativa arbetet.

3.1.1 Nationella insatser under 2017

Under 2017 redovisades arbetad tid i 31 insatser. Det var 26 insatser som pågick under året, varav 16 pågick hela året, det vill säga var inledda innan 2017 och pågick vid årets utgång. Antalet pågående insatser under året innebär en ökning med 1 insats jämfört med 2016 och med 8 insatser jämfört med 2015.

Den sammanlagda redovisade arbetstiden i nationella insatser var den högsta sedan 2013. Huvudsakligen beror det på att den redovisade tiden för aktionsgruppspersonalen vid

Polismyndigheten var den högsta under den tid som satsningen pågätt. Tiden för övrig polispersonal var också högre än 2016, men något under genomsnitt jämfört med tidigare år i satsningen. Sammanlagt redovisade övriga myndigheter i satsningen ungefär samma nivå på arbetstiden som 2016. Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten redovisade liksom de närmast föregående åren klart mest tid.

- Skatteverket redovisade flest arbetade timmar av dessa tre myndigheter, och fler än 2016. De redovisade tid i 19 insatser.
- Ekobrottsmyndighetens redovisade färre arbetade timmar än 2016, men det näst högsta antalet under den tid som satsningen pågätt. De redovisade tid i 18 insatser.
- Åklagarmyndigheten redovisade väsentligt färre timmar än de närmast föregående åren. De redovisade tid i 24 insatser.

Tullverket var därefter den myndigheten som redovisade flest arbetade timmar. De redovisade tid i 10 insatser, men en stor del av den tiden avsåg *en* insats. Kriminalvården redovisade färre timmar än de närmast föregående åren och klart färre än 2016. De redovisade tid i 18 insatser. Det finns ett samband mellan den förhållandevis låga redovisade arbetstiden för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården och den relativt låga lagföringen under 2017, se mer i avsnitt 4.2. Detta samband innebär dock inte någon värdering av dessa myndigheters arbetsinsats.

Försäkringskassans redovisade tid var den högsta sedan 2013 och bestod till stor del av arbete i en insats som de själva ledde. De redovisade tid i 16 insatser. Kronofogdemyndighetens tid var något högre än de två närmast föregående årens och den högsta sedan satsningen började. De redovisade tid i 20 insatser. Säkerhetspolisens redovisade arbetstid varierar normalt mycket mellan åren. Under 2017 var den förhållandevis hög, och avsåg två insatser. Arbetsförmedlingens tid var något högre än 2016, och ganska genomsnittlig sett över flera år. De redovisade tid i 14 insatser. Migrationsverket och Kustbevakningen redovisade en låg arbetad tid under 2017, i en insats vardera.

¹⁰ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2014*, s. 12. Polismyndigheten 2015, dnr A449.530/2014.

¹¹ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*, s. 25. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

Internationella kontakter

Redovisningen av den internationella verksamheten avser enbart nationella insatser. Under 2017 redovisades internationella kontakter i 16 insatser vilket var en majoritet av insatserna. Uthålliga och omfattande kontakter redovisades i 4 insatser. Joint Investigation Team¹² förekom i 3 insatser, vilket är fler än genomsnittligt för tidigare år. European Arrest Warrant¹³ redovisades i 2 insatser. Danmark och Spanien var de mest frekventa samarbetsparterna under 2017.

3.2 REGIONAL OCH LOKAL VERKSAMHET

Ett regionalt underrättelseärende eller insats innebär att ett regionalt samverkansråd fattat beslut att utifrån inriktningen och de mål som ställts upp för ärendet eller insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet under ledning av en myndighet. Under 2017 breddades satsningens fokus mer mot att jobba regionalt och lokalt i enlighet med inriktningen beslutad 2016. De samverkande myndigheterna anser att detta var viktigt och nödvändigt för att möta problemen i utsatta områden. Några myndigheter uttryckte att det lokala fokuset i satsningen har gett följande utslag:

Polismyndigheten

”Från polisens perspektiv är den utvidgade satsningen nödvändig och korrelerar mot den satsning polisen gör i särskilt utsatta områden.”

Säkerhetspolisen

”Vi ser positiva konsekvenser till följd av det utökade regionala perspektivet mot utsatta områden. Ett stort antal av våra bedömda aktörer och nätverk har direkta eller indirekta kopplingar till utsatta områden. Satsningens fokus mot områdena har lyft arbetet mot dessa. En ytterligare positiv konsekvens är att vi därmed har tagit en mer aktiv roll i myndighetssamverkan.”

Ekobrottsmyndigheten

”Det mervärde satsningen bidragit med 2017 är att det har blivit ett tydligare regionalt/lokalt operativt fokus. Nya samverkansparter används, som kommunala bostadsbolag, kommuner och övriga aktörer.”

12 Förkortas JIT och innebär en gemensam utredningsgrupp som inrättats för en bestämd tid, som byggs på ett avtal mellan två eller flera EU-medlemsstater och/eller behöriga myndigheter, för ett specifikt ändamål. Icke EU-medlemsstater får delta i en gemensam utredningsgrupp vid samtycke från alla andra parter.

13 Förkortas EAW och innebär en efterlysning som är giltig i EU:s medlemsländer. Efterlysningens giltighet kräver att personen som ska överlämnas ska åtalas för ett brott med minst 1 års fängelse i straffskalan eller avtjäna ett minst 4 månader långt fängelsestraff.

Kriminalvården

”Lokal samverkan mellan Polis och frivårdskontor har utökats och förbättrats i vissa områden i storstäderna.”

Arbetsförmedlingen

”Vi ser positivt på regionala insatser då Arbetsförmedlingen kan göra många administrativa åtgärder.”

Sedan har verksamhet i utsatta områden uttryckts som utmanande utifrån den enskilda myndighetens uppdrag och de begränsade resurser som finns att tillgå. Till exempel uttrycker två myndigheter:

Tullverket

”Tullverket ser de särskilt utsatta områdena som en stor utmaning då myndighetens uppdrag är att ta in skatter och tullar samt hindra restriktionsvaror att komma in i Sverige. En utmaning för Tullverket blir att hitta konkreta åtgärder mot de särskilt utsatta områdena samtidigt som det ryms inom Tullverkets befogenheter och uppdrag.”

Kustbevakningen

”Regional och lokal samverkan är i sig enkelt för Kustbevakningen att åstadkomma då merparten av linjepersonalen på kuststationerna finns ute i landet och på de platser där regionala samverkansråd finns. Det är kopplingen till de utsatta områdena som vållar en del huvudbry.”

Att etablera den delvis nya verksamheten och organisationen innebar en utmaning under 2017. Mest påtagligt har förändringarna påverkat de regionala underrättelsecentren. Ett flertal regionala samverkansråd har uttryckt att det påverkat verksamheten på så sätt att det operativa arbetet har fått stå tillbaka för att få nya arbetsrutiner på plats och att arbeta med kapacitetsbedömningar, lägesbilder och handlingsplaner.

3.2.1 Nya arbetssätt i underrättelseärenden och regionala insatser

Vid en given tidpunkt finns det stora skillnader mellan olika underrättelseärendens typ och omfattning. Vissa ärenden avser enbart att bevaka en person, ett fenomen eller ett område, medan andra omfattar en aktiv inhämtning av underrättelser. En annan typisk skillnad utgår från graden av samhörighet mellan olika ärenden. Det finns ärenden som är fristående, medan andra ärenden har en tydlig relation till varandra, ofta i någon form av hierarkisk struktur.

Vid beslut om en operativ insats kan ett ”kompletterande” underrättelseärende finnas kvar eller startas. Det sker för att överskottsmaterial från insatsen ska kunna återföras till underrättelsecentret.

Figur 4. Fördelning av antalet initierade ärenden under 2016 (N= 52) respektive 2017 (N= 78) fördelat över primär brottskategori

Vid flera underrättelsecenter koordineras även den operativa myndighetssamverkan i en insats genom ett ärende, medan aktionsgruppen agerar ganska självständigt i förhållande till denna samverkan. I dessa fall bedöms det finnas en utvecklingspotential för en närmare samverkan mellan underrättelsecenter och aktionsgrupp.

Under 2017 initierades 78 underrättelseärenden. Det är en fortsatt ökning från 2014. Det var också en väsentlig ökning från 2016 då antalet initierade ärenden var 52. Den utökade satsningen på regional och lokal nivå bedöms vara en viktig faktor till ökningen. En annan anledning är att det nationella underrättelsecentret tydligt ökade antalet underrättelseärenden under 2017.

Antalet ärenden som initierades per underrättelsecenter varierade mycket. Det finns inte någon tillräckligt gemensam riktlinje för vad ett ärende innebär för att antalet i sig skulle kunna jämföras mellan olika underrättelsecenter och säga något om olikheter i detalj kring verksamhetens karaktär och omfattning. Snarare kan det säga något om utvecklingen över tid för ett underrättelsecenter och en del om typiska skillnader mellan de olika centrens sätt att utforma ärenden. Ökningen bedöms i någon utsträckning återge en generellt sett ökad arbetsbelastning vid underrättelsecentren genom att de måste hantera en bredare verksamhet.

Som framgår i figur 4 var det ekonomisk brottslighet som redovisades i likhet med tidigare år som den primära brottskategorin mot vilka de samverkande myndigheterna inriktar sina underrättelseärenden (18). Samtidigt ökade ärenden riktade mot narkotikabrott (18). Antalet ärenden som gällde penningtvåtsbrott var detsamma som året innan och blev i tredje hand det som ärendena primärt riktades mot. Bedrägerier minskade som primär kategori. Sett till den brottskategori som underrättelseärendena inriktades mot i andra och tredje hand visar en minskad andel narkotikabrottslighet medan en hög andel ekonomisk brottslighet och penningtvått kvarstår.

Polismyndigheten var den aktör som primärt initierade flest ärenden under 2017. Det är ett mindre trendbrott från 2014 då ärenden som initierades av underrättelsecentren gemensamt har angetts flest gånger. Förutom den generella ökningen av ärenden som konstaterats korrelerar ökningen väl med den ökning av ärenden där narkotikabrott angetts som primär brottskategori. Ärenden initierade av underrättelsecentren låg kvar på en hög nivå. Därefter följde Skatteverket och Tullverket som initierande myndigheter. Generellt bidrog ett större antal av de samverkande myndigheterna till att initiera underrättelseärenden än vad som tidigare varit fallet.

I första hand togs ärenden emot av (1) Skatteverket, (2) Polismyndigheten och (3) Ekobrottsmyndigheten vilket var som tidigare år. En ny företeelse var att det under året pågick många ärenden som inte hade någon angiven mottagare. Förklaringarna till detta var primärt två: (1) Många ärenden som startades hamnade i en fas som var av bevakningskaraktär och (2) mottagare för ärenden blev i högre grad det regionala samverkansrådet för att en myndighetsgemensam insats skulle kunna beslutas regionalt. Se även bilaga 5.

Regionala insatser bedrevs under 2017 på olika sätt hos de regionala samverkansråden. Insatserna speglar på ett motsvarande sätt de typer av underrättelseärenden som beskrivits, det vill säga att insatsernas typ och omfattning är olika och graden av samhörighet mellan olika insatser varierar. En hierarkisk struktur har observerats i vissa fall.

Statistik över antalet regionala operativa insatser har förts sedan 2013. Den byggde tidigare på uppgifter om beslut vid de dåvarande styrgrupperna för de myndighetsgemensamma underrättelsecentren, som på egen hand förde statistik över detta. En viktig del i regeringsuppdraget 2015 var att arbeta mer på lokal nivå i utsatta områden. För att de samverkande myndigheterna skulle kunna organisera operativt arbete i dessa områden, eller annat operativt arbete utefter inrikt-

ningen beslutad 2016, utfördes under 2016 ett omfattande arbete med att utveckla bättre förutsättningar och formella beslutsstrukturer för detta. I början av 2017 var organisationen färdig och arbetet påbörjades. Under 2017 pågick 40 regionala insatser. Av dessa beslutades 24 insatser under 2017 vilket är en stor ökning jämfört med året innan.

3.3 VERKSAMHET I UTSATTA OMRÅDEN

Under 2017 prioriterade de samverkande myndigheterna gemensamt 14 utsatta områden som beslutades interimistiskt av Operativa rådet i oktober 2016. Områdena fastställdes under våren 2017 efter ett förankringsarbete av den myndighetsgemensamma prioriteringsmodellen som tagits fram och beslutats av Samverkansrådet.¹⁴ I december 2017 beslutade Operativa rådet om att öka antalet prioriterade områden till 22. För en fördjupning om utsatta områden, se Polismyndighetens rapporter.¹⁵

Underrättelseärenden

De samverkande myndigheterna arbetade i totalt 32 underrättelseärenden i utsatta områden. Man beaktade även, eller arbetade aktivt, med 2 ärenden som avsåg brott mot välfärdssystemet. I 5 ärenden arbetade man aktivt med att motverka terrorism, och i 6 ärenden för att motverka penningtvätt.

Vid regionala underrättelsecentret i Bergslagen inleddes redan 2016 en utökad regional verksamhet. Under 2017 fortsatte etableringen av underrättelseverksamhet som fokuserar på det prioriterade området Vivalla. Vid de regionala underrättelsecentren i Stockholm, Väst och Syd, där majoriteten av utsatta områden finns, arbetade man med att få till en fungerande struktur för arbetet. Vid regionalt underrättelsecenter Väst lade man resurser på att bereda två nationella insatser med inriktning på, eller med tydlig koppling till, utsatta områden. I region Mitt beslutades i slutet av 2017 att Gottsunda skulle bli ett myndighetsgemensamt prioriterat utsatt område. I region Nord och Öst fanns under 2017 inga myndighetsgemensamt prioriterade utsatta områden.

Regionala insatser

Under 2017 arbetade man inom satsningen operativt i 12 regionala insatser beslutade av ett regionalt samverkansråd. I 1 beaktade man brott mot välfärdssystemet. Regionalt samverkansråd Bergslagen har sedan 2016 arbetat med regionala insatser i det pilotprojekt som påbörjades i området Vivalla och som övergick i ordinarie verksamhet i januari 2017. De har också flest beslutade insatser. Vid regionalt samverkansråd Stockholm har man sedan hösten 2017 beslutat om myndighetsgemensamma insatser i 4 utsatta områden som myndighetsgemensamt prioriterats. Det är dock organiserat i 3 ärenden. I region Stockholm, som har den största befolkningen och flest antal polisanställda i landet, har det krävts ett omfattande arbete med att etablera kontakter och införa ett arbetssätt med olika lokalpolisområden där de utsatta områdena finns och i regionens övriga verksamhet. Den här formen av samverkan var något nytt för många av poliserna som arbetar i de utsatta områdena i Stockholm.

¹⁴ Modell för prioritering av utsatta områden inom ramen för det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016 och Redovisning av NUC:s stöd i implementeringen av prioriteringsmodellen avseende särskilt utsatta områden. Polismyndigheten 2017.

¹⁵ Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Polismyndigheten 2015, dnr HD5800-61/2015 och Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. Polismyndigheten 2017, dnr HD 44/14 A2013.023/2016.

Nationella insatser

En nationell insats i region Väst och en i region Syd 2017 med inriktning på utsatt område. Ytterligare 6 insatser pågick under 2017 där utsatta områden nämnts som en viktig faktor i målbeskrivningen. Utsatta områden var följaktligen en viktig faktor när Operativa rådet fattade beslut om insatser under 2017.

3.4 VERKSAMHETEN MOT STRATEGISKA PERSONER

I december 2016 beslutade Operativa rådet utifrån en kapacitetsbedömning vilka strategiska personer som var aktuella att arbeta mot under 2017. Sedan juni 2017 sker en löpande kapacitetsbedömning av de strategiska personerna. Var fjärde vecka kan Operativa rådet fatta beslut om att tillföra eller avföra en strategisk person från arbetet i satsningen. Under 2017 skedde en fördjupad uppföljning av de strategiska personerna vid två tillfällen. Syftet med uppföljningen var att för Samverkansrådet och Operativa rådet presentera en aktuell bild om arbetets påverkan på de strategiska personerna. Bedömningen byggde på uppföljningen av de nationella insatserna och intervjuer med de som lett arbetet i underrättelseärenden eller operativa insatser riktat mot en strategisk person. Se mer i avsnitt 5.1.1.

Underrättelseärenden

En viktig del av underrättelsearbete i satsningen är att arbeta med de strategiska personerna och deras nätverk. I satsningen inriktar man sig på de strategiska personer som sammantaget bedöms som samhällsfarliga och där samverkan bör vara en framgångsfaktor. Kapacitetsbedömningen som beskrivs i föregående stycke görs i samverkan mellan underrättelsecentren. I följande texter nämns endast *strategisk person*, men nätverket runt personen ingår också som en del i personens kapacitet.

Under 2017 fortsatte de samverkande myndigheterna sin underrättelseverksamhet mot strategiska personer. Underrättelsearbetet avsåg totalt 50 ärenden. I 5 av ärendena avsåg arbetet även brott mot välfärdssystemet, 2 avsåg motverkande av terrorism, och 14 motverkande av penningtvätt. Arbetet mot strategiska personer sker i samtliga underrättelsecenter.

Regionala insatser

Under 2017 beslutades 14 regionala insatser med inriktningen, eller aktivt arbete mot, strategiska personer. I 2 av dessa pågick insatser för motverkande av penningtvätt. Regionala insatser mot strategiska personer pågick i alla regioner i landet.

Nationella insatser

Av de 26 nationella insatser som pågick under 2017 hade 15 en inriktning mot strategiska personer. Dessutom fanns 4

avslutade insatser i Operativa rådet, men där det fortsatt pågick arbete med denna inriktning. Några av de insatser som bedrevs av särskilda skäl och avsåg utsatta områden har även en målbild som berört en strategisk person. I de största insatserna under 2017 var bekämpning av narkotikabrottslighet en viktig del i arbetet.

3.5 VERKSAMHET AV SÄRSKILDA SKÄL

Särskilda skäl var näst efter strategiska personer den vanligaste inriktningen under 2017. Arbetet utifrån särskilda skäl har en bred ingång mot organiserad brottslighet. Eftersom dessa ärenden och insatser var av så diversifierad karaktär blir den specifika verksamheten mer intressant att beskriva. Ett hinder är dock den sekretess som råder. Ett exempel på en insats som initierats av särskilda skäl, och som avslutades under 2017, var insatsen mot "spritbussar", se avsnitt 5.1.3. Ett särskilt brottsfenomen eller beaktande var relativt vanligt i denna inriktning under 2017.

Underrättelseärenden

Underrättelsearbetet med inriktningen särskilda skäl avser totalt 45 ärenden. Man har beaktat eller aktivt arbetat med 11 ärenden som avser brott mot välfärdssystemet, 2 ärenden avseende motverkande av terrorism och 13 ärenden avseende motverkande av penningtvätt. Främst var det nationella underrättelsecentret och underrättelsecentren i region Nord och Syd som inriktade arbetet utifrån särskilda skäl.

Regionala insatser

Regionala insatser utifrån särskilda skäl utgjorde tyngdpunkten i det regionala samverkansrådet i region Nord. En viktig anledning till det är att inget utsatt område prioriterats i region Nord. Under 2017 beslutades 13 regionala insatser med inriktningen särskilda skäl i hela landet. I alla utom 1 av insatserna skedde något beaktande. Man beaktade eller arbetade aktivt med 8 insatser som avsåg brott mot välfärdssystemet och 7 insatser avseende motverkande av penningtvätt.

Figur 5. Antal pågående nationella insatser från och med september 2009 till och med december 2017

Nationella insatser

Av de 26 nationella insatser som pågick under 2017 hade 11 inriktningen särskilda skäl. Även i 5 avslutade insatser i Operativa rådet där det fortsatt pågick arbete under året fanns särskilda skäl angivna. I 3 av insatserna beaktade man terrorism, penningtvätt och välfärdssystemet i en av vardera insatsen. I nästa avsnitt beskrivs bland annat några av de nationella insatser som bedrevs utifrån särskilda skäl.

3.6 FÖRDJUPNING I NATIONELLA INSATSER

Som kan utläsas av figur 5 har antalet pågående nationella insatser successivt ökat sedan inledningen av 2014. Det har inte åtföljts av en motsvarande ökning av insatta resurser. Ökningen är främst en konsekvens av att förhållandevis få insatser avslutats under de senaste åren, och därmed att den genomsnittliga tiden en insats pågår har blivit längre.

Det var 10 insatser som sammantaget stod för 80 procent av den redovisade arbetstiden i nationella insatser. Verksamheten har utifrån den redovisade arbetstiden dominerats av fyra insatser med fokus på problem med organiserad brottslighet i storstadsregionerna Stockholm och Syd.

De två insatser som i huvudsak fokuserade på Stockholmsområdet avsåg (1) bekämpning av brottslighet som till stor del kan kopplas till en konstellation inom 1-procentsmiljön¹⁶ och (2) bekämpning av brottslighet kopplad till ett nätverk och en strategisk person i ett särskilt utsatt område. Även insatsen som fokuserade på konstellationen i 1-procentsmiljön omfattade arbete mot en strategisk person, men inleddes mot

bakgrund av särskilda strategiska skäl. Båda insatserna inleddes under första hälften av 2016 och pågick hela 2017. Det var aktionsgruppen i Stockholm respektive aktionsgruppen vid Noa som hade ledningsansvaret för respektive insats.

Den ena insatsen under ledning av polisen region Syd var den insats som pågått sedan slutet av 2014, och vars verksamhet och utfall vi redogjorde för utförligt i föregående redovisning.¹⁷ Den beskrevs då som den för året största insatsen. Under 2017 var det den fjärde största insatsen. Insatsens fokus var på en strategisk person och dennes nätverk. Det finns vissa kopplingar till särskilt utsatta områden i regionen. Den andra insatsen inleddes i mitten av 2017 och den har letts av polisen i region Syd, dock inte av aktionsgruppen. Insatsen inleddes med särskilda skäl samt med koppling till utsatta områden. Det bedöms även finnas tydliga kopplingar till flera grova våldsbrott som ägt rum i Malmö. Detta är den insats som omfattade mest redovisad tid under 2017.

Dessa fyra insatser stod för nästan hälften (47 procent) av den redovisade arbetstiden med nationella insatser. Dessutom redovisades arbetad tid med insatser som pågick under året, eller som avslutades men där arbete fortsatt, i 27 insatser. Det här gäller främst en insats under ledning av polisen region Mitt och en under ledning av Öst. Insatsen under ledning av Mitt har pågått sedan slutet av 2015 och den under ledning av Öst inleddes under andra hälften av 2016. Därefter följer redovisad arbetstid för fyra insatser under ledning av respektive polisen region Väst, Bergslagen, Nord och Öst.

¹⁶ I denna redovisning en samlingsbeteckning för de klubbar vars medlemmar har en gemensam tillhörighet, ofta markerad genom symboler, baserad på att de anser sig tillhöra en minoritet (1 %) som lever utanför det etablerade samhällets normer, regler och lagar.

¹⁷ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*, s. 22 f. samt s. 37 f. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

Nationella insatser leds regionalt

Av de sex insatser som beslutades 2017 – däribland den för året största insatsen, under ledning av polisen region Syd – var fem under ledning av polisen regionalt, men inte av aktionsgrupp. Detta har enbart inträffat tidigare när aktionsgruppen efter en tid lämnat över ledningen till annan del av polisen. Det gav även de nationella insatserna ett mer regionalt och lokalt fokus i vissa fall.

3.7 STRATEGISK VERKSAMHET

Under 2017 pågick och avslutades regeringsuppdraget 2015 med en slutredovisning till regeringen i september 2017. Under arbetet med regeringsuppdraget blev det tydligt att de framtida gemensamma utvecklingsbehoven och utvecklingsarbetet behövde säkras långsiktigt. Den gemensamma arbetsgrupp som under två år arbetat med regeringsuppdraget permanentades därför som en myndighetsgemensam utvecklingsgrupp. Syftet var att skapa en plattform för satsningens strategiska utvecklingsarbete som kan kopplas samman med nätverken för verksamhetsskydd, kommunikationsfrågor och lagförslagsfrågor. Se även bilaga 2.

Viktiga utvecklingsfrågor för satsningen som hittills identifierats och påbörjades under 2017 var att

- fortsätta utvecklingen av samverkan utanför satsningen med andra myndigheter, organisationer och aktörer som kan bidra till bekämpning av organiserad brottslighet, se även avsnitt 5.2.3
- fortsätta bevakning av behov av att vidta åtgärder ur ett arbetsmiljöperspektiv avseende bland annat otillåten påverkan och själv censur
- utveckla gemensamma resurseffektiva arbetssätt, som komplement och även alternativ till resursslukande lagföringsarbete, där ett brottsförebyggande perspektiv prioriteras
- hitta lösningar för att ytterligare förstärka samordningen mellan brottsbekämpning, brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande åtgärder
- ta fram gemensamma åtgärdsplaner för utsatta områden
- fortsatt utveckla en myndighetsgemensam modell för uppföljning av gemensam verksamhet regionalt och lokalt med uppföljning och ledning för att till exempel var fjärde vecka kunna delge en nationell lägesbild
- fortsätta det gemensamma lagförslagsarbetet, se även avsnitt 5.2.4
- se över resursfrågor.

Arbetet med den myndighetsgemensamma lägesbilden 2018–2019 påbörjades 2016 och avslutades med en redovisning till Samverkansrådet i oktober 2017. Det var i delar ett arbete som liknade tidigare lägesbilder, men i denna lägesbild skulle även utsatta områden analyseras myndighetsgemen-

samt. Material togs fram från de samverkande myndigheterna och sammanställdes av en arbetsgrupp vid det nationella underrättelsecentret. För mer om lägesbilden se avsnitt 2.2 och bilaga 4. Efter det att lägesbilden beslutades påbörjades ett arbete med att ta om hand de rekommendationer som lägesbilden gav. Arbetet kommer att fortgå under 2018.

Som ett stöd för arbetet i utsatta områden utsågs en myndighetsgemensam arbetsgrupp för att ta fram ett metodstöd för bekämpning av lokal organiserad brottslighet. Det myndighetsgemensamma metodstödet kommer vara ett fristående stöd, men kommer att ha en utgångspunkt i Polismyndighetens metodstöd för arbetet mot organiserad brottslighet i lokalsamhället och utsatta områden.¹⁸ Arbetet påbörjades under 2016, pågick även under 2017 och kommer att redovisas under 2018.

Behovet av utbildning och kompetensförstärkning i satsningen bedömdes som stort under 2017. Nationellt underrättelsecentrum genomförde därför utbildning vid tre tillfällen under hösten 2017. Sammanlagt deltog 74 personer från underrättelsedelen och åtgärdsdelen i satsningen. Ytterligare tre utbildningstillfällen med sammanlagt 75 deltagare har planerats och kommer att genomföras under första halvåret 2018.

Under 2017 genomfördes en gemensam konferens, med många deltagare, arrangerad av Försäkringskassan, Migrationsverket och Säkerhetspolisen. Syftet med konferensen var att samla alla med nyckelfunktion i satsningen för att tillsammans reflektera över brott mot välfärdssystemet som ett hot mot samhället, internationella frågor, framtidsfrågor och konsekvenserna av regeringsuppdraget 2015.

Lagförslag till regeringen

Den 3 maj 2016 överlämnade Samverkansrådet till regeringen ett dokument med 41 lagförslag.¹⁹ Under 2017 arbetade en lagförslagsgrupp vidare med lagförslagsfrågor i syfte att prioritera sådana som är särskilt angelägna för den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet skedde på Operativa rådets uppdrag. Den 18 december 2017 överlämnades till regeringen ett dokument²⁰ där två övergripande områden identifierades och prioriterades.

18 Polismyndighetens metodstöd mot organiserad brottslighet i lokalsamhället och i utsatta områden. Polismyndigheten 2016, dnr A194.284/2015.

19 Sammanställning av förslag till förändrad lagstiftning i den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016, dnr A175.214/2016.

20 De samverkande myndigheternas prioritering vad gäller förändrad lagstiftning för effektiv bekämpning av organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2017, dnr A507.881/2015.

Hantering av personuppgifter:

- Utökade möjligheter för Kriminalvården att hantera personuppgifter,
- utökade möjligheter till riskbedömningar i folkbokföringsverksamheten,
- införande av möjligheter för Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att hantera personuppgifter för kontrolländamål samt
- ett centralt bankregister.

Hemliga tvångsmedel:

- Möjliggöra effektivare tvångsmedelsanvändning genom att fatta beslut knutet till person i stället för adress,
- införa skyndsamhetskrav vid verkställighet samt
- införa en straffvärdeventil i lag (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Utöver dessa sju tidigare ingivna förslag identifierades tre nya förslag med hög prioritet:

- nödvändigheten av att tillgodose behovet av datalagring i brottsbekämpande syfte,
- behovet av reformerad lagstiftning vad gäller människosmuggling samt
- distansutmätning.

4. Det operativa utfallet

I de följande avsnitten redovisas utfallet av det operativa arbetet i de nationella insatserna beslutade av Operativa rådet samt i regionala insatser beslutade av de regionala samverkansråden. I båda fallen har arbetet inletts med utgångspunkt i underrättelseärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

Årliga stora variationer av utfallet är förväntade, och av det skälet är det vanskligt att göra någon värdering av utvecklingen mellan enskilda år.²¹ Värderingar sker utifrån en längre tidsperiod och med kunskap om utveckling av verksamheten i satsningen med avseende på omfattning och innehåll.

En övergripande iakttagelse är att utfallet av arbetet i de nationella insatserna under 2017 stod för en större del av det totala utfallet i satsningen än de flesta tidigare år. En förklaring till detta är sannolikt att de regionala insatserna i högre grad än tidigare är avsett långsiktigt och brottsförebyggande arbete, främst kopplat till problemen i de utsatta områdena. Dessa insatser är också generellt svårare att följa upp, eftersom de tenderar att vara svårare att avgränsa. En ytterligare förklaring kan vara att det regionala arbetet vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren i förhållandevis hög grad avsåg beredning av, och kompletterande arbete i, nationella insatser. Dessutom genomgick den regionala organisationen förändringar som krävde resurser och anpassning till nya roller och i viss mån ett nytt arbetssätt. Se även avsnitt 3.2.

4.1 UTFALL I FÖRVALTNINGSPROCESSEN

Under 2017 redovisades ett högt utfall för skattechöjningar och en fortsatt ökning för utmätta tillgångar. De sammanlagda skattechöjningarna uppgick till 94 miljoner kronor. Det innebär ett högre belopp än de två närmast föregående åren. Huvuddelen, 69 miljoner kronor, avsåg nationella insatser. Det var insatsen med fokus på identitetsrelaterad brottslighet²² och den för året största insatsen under ledning av polisen region Stockholm som stod för de högsta redovisade beloppen. Inklusivt tidigare års utfall har det i dessa insatser redovisats 56 respektive 27 miljoner kronor. Sammanlagt i satsningen har det från och med 2014 till och med 2017 redovisats 360 miljoner kronor i skattechöjning.

Beslut om betalningssäkringar uppgick till ett betydande belopp, 21 miljoner kronor, under 2017. Från och med 2014 till och med 2017 har beloppet uppgått till 119 miljoner kronor.

Fortsatt ökning av återförda tillgångar

I redovisningen av satsningen 2016 beskrevs att: ”Värdet av utmätta tillgångar visar den kanske mest tydliga ökningen av samtliga utfall i satsningen.”²³ Under 2017 var det redovisade beloppet för utmätta tillgångar nästan samma som 2016, drygt 50 miljoner kronor. Cirka 41 miljoner kronor i utmätta medel utföll under 2017 från ett underrättelseärende som avslutades under 2016 vid det regionala underrättelsecentret i region Syd. De operativa åtgärderna som utfallit från ärendet har sedan 2015 redovisat cirka 90 miljoner kronor. Ärendet handlade bland annat om ekonomisk brottslighet i bostadsrättsföreningar och narkotikabrottslighet och under 2017 pågick det endast hos Kronofogdemyndigheten. Under 2017 säkrades även tillgångar för drygt 16 miljoner kronor utifrån en nationell insats i ett mål som avsåg ett konkursbo.

Även om det förekommer ett fåtal enskilda stora belopp som stod för en stor del, var det sammanlagda utfallet baserat på ungefär samma antal insatser som 2016. Sammanlagt i satsningen har det från och med 2014 till och med 2017 redovisats 162 miljoner kronor i utmätta tillgångar. Dessutom var beloppet för de säkrade tillgångarna i mål om betalningssäkring 2017 högre än för de två närmast föregående åren. Se även avsnitt 5.1.2 för en fördjupning.

Motverka brott mot välfärdssystemet

I slutet av 2016 beslutades en nationell insats av särskilda skäl. Insatsen, som pågick hela 2017, var den första nationella insatsen som leddes av Försäkringskassan. Det var också i den insatsen som myndigheten främst redovisade arbetad tid under 2017. Det är främst i den insatsen och i en regional insats i region Syd som man under 2017 arbetade för att dels lagföra, dels återta brottsutbyte från aktörer som använder ett bidragssystem på felaktiga grunder. Insatserna syftade också till att arbeta brottsförebyggande för att bidragssystemet ska

21 För en utförlig beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2010*, bilaga 1, s. 18 f. Rikspolisstyrelsen 2011, dnr A-400-335/11.

22 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016*, s. 19 f. Polismyndigheten 2017, dnr A478.603/2016 och *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*, s. 17 f. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

23 *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016*, s. 30. Polismyndigheten 2017, dnr A478.603/2016.

Figur 6. Fördelning av brottskategorier utifrån antalet rubricerade brott med fällande dom i tingsrätt 2016 (N= 269) respektive 2017 (N= 224) i nationella insatser och regionala insatser

ändras så att brottsupplägget inte kan användas i framtiden. Den regionala insatsen under 2017 stod för en stor del av utfallet. I den nationella insatsen redovisades ett förhållandevis stort återkravsbelopp i slutet av året och det kan förväntas ytterligare utfall från arbetet i denna insats under 2018.

Tidigare, åren 2014 till 2016, avsåg en stor del av det kvantitativa utfallet för främst Försäkringskassan den nationellt beslutade Södertäljeinsatsen²⁴ samt den ovan nämnda regionala insatsen i region Syd. Utfallet 2017 ska ses mot bakgrund av de många rättegångar och fällande domar för omfattande och systematiska bedrägerier mot myndigheten som meddelats de närmast föregående åren och som då gav upphov till stora beslutade skadestånd.

Även utfallet för Arbetsförmedlingen präglades under de föregående åren av stora skadestånd och återkravsbelopp utifrån Södertäljeinsatsen. Under 2017 redovisades enbart ett mindre återkrav i nationella insatser. Återkraven utifrån de regionala insatserna var också förhållandevis låga under 2017, om dock ett bredare utfall sett till antalet insatser med återkrav. Att utfallet under 2017 sett till återkravsbelopp var lågt betyder inte att verksamheten och dess betydelse för satsningen varit mindre aktiv eller mindre betydande.

4.2 UTFALL I BROTTMÅLSPROCESSEN

Utdömda fängelseår i tingsrätt utifrån nationella insatser var 119 år under 2017. Till detta kommer 24 år utdömda utifrån regionala insatser. Sammanlagt 143 år utdömdes därmed utifrån arbete i satsningen under året. Det betyder ett lägre utfall än 2016 samt ett förhållandevis lågt utfall sett över den tid som satsningen pågått.

Den främsta förklaringen till detta bedöms vara att det är förväntat med stora variationer mellan kalenderåren.

Erfarenhet från tidigare år ger också stöd för den slutsatsen.

²⁴ En omfattande insats under ledning av polisen region Stockholm som från början avsåg att arbeta mot kriminella strukturer i Södertälje. Insatsen har emellertid även till del omfattat personer, konstellationer och brott som inte har någon tydlig koppling till Södertälje.

Värderingen av utfallet för 2017 behöver göras i ljuset av utfallet för det nästkommande året. Ett perspektiv på utfallet för lagföringen 2017 är att flera stora planerade rättegångar under året sköts på framtiden och nu är planerade till 2018. Det handlar främst om komplicerad och omfattande ekonomisk brottslighet, men även grova vapenbrott.

Ett annat stöd för att lagföringen sannolikt kommer att öka under 2018 är att det under slutet av 2017 redovisades förhållandevis många häktade personer i insatserna. Vi vet att detta är en tydlig indikation på framtida hög lagföring. Sammantaget blir bedömningen att utfallet för utdömda fängelseår i tingsrätt 2017 är inom en normalvariation.

En mer detaljerad analys visar att antalet fängelsedömda under 2017 var genomsnittligt. Därmed är det den utdömda fängelsetiden per dömd person som förklarar minskningen, vilket i sin tur faller tillbaka på de typer av brott som lett till fällande dom. Normalt är det grova narkotikabrott följt av grova våldsbrott som bidrar mest till den sammanlagda utdömda fängelsetiden.

Ökad reduktion av utdömd fängelsetid efter hovrättsdomar

I flera av de tidigare årliga redovisningarna av utfallet av arbetet i satsningen har det redovisats att efter dom i hovrätt har den utdömda fängelsetiden totalt sett reducerats med i genomsnitt cirka 10 procent jämfört med tingsrättens utfall. Detta är fortfarande fallet sett till samtliga domar i tingsrätt och hovrätt som redovisats i satsningen.

De hovrättsdomar som redovisades under 2017²⁵ visar en förhållandevis stor reduktion av fängelsetiden, nästan 20 procent. Mer specifikt handlar det nästan enbart om utfallet i två hovrättsdomar: (1) en åtalad i tingsrätten dömdes för stämpling till mord till fängelse i 4 år, men åtalet ogillades i hovrätten och (2) två åtalade i tingsrätten dömdes för synnerligen grov narkotikasmuggling med mera till samman-

²⁵ Baseras enbart på domar utifrån insatser beslutade av Operativa rådet.

lagt 14 års fängelse, men dessa åtal ogillades i hovrätten. För de resterande 14 redovisade hovrättsdomarna under 2017 var den sammanlagda utdömda fängelsestiden ungefär densamma som i tingsrätten.

Stor mängd amfetamin

Beslag av narkotika under 2017 redovisades enbart utifrån nationella insatser. Amfetamin dominerade, och nästan 50 kilo beslagtogs. Främst var det ett stort beslag i den för året största insatsen under ledning av polisen region Syd samt ett i den för året största insatsen under ledning av polisen region Stockholm.

Beslag av cannabis var omfattande, men lägre än genomsnittligt för tidigare år i satsningen och betydligt lägre än 2016. Även beslag av kokain var lägre än genomsnittligt, även om det var större än 2016.

Beslag av narkotikaklassade receptbelagda läkemedel var förhållandevis omfattande under 2017. De preparat som främst avses var i rangordning (1) tramadol²⁶, (2) subutex²⁷ och (3) alprazolam²⁸. Även MDMA²⁹ har beslagtogs, dock en förhållandevis liten mängd jämfört med tidigare år, främst 2015.

De fällande domarna för grova narkotikabrott var betydligt färre än 2016, som var det år då det utdömdes flest fällande domar i tingsrätt för denna typ av brottslighet. Dessutom var det färre domar under 2017 som omfattade stora kvantiteter av narkotika, och antalet grova våldsbrott med fällande domar var lågt under 2017. En omständighet som stöder en högre

lagföring under 2018 är att de två största beslagen av narkotika under 2017 inte ledde till åtal, rättegång och dom under 2017, men det kommer sannolikt att ske under 2018. Av figur 6 kan utläsas att andelen fällande domar för narkotikabrott enbart var något större 2016 än 2017. Emellertid är antalet betydligt färre 2017. Dessutom var två tredjedelar av brotten rubricerade som grova 2016, att jämföra med en tredjedel 2017.

Bedrägerier

Utifrån nationella insatser meddelades under 2017 en tingsrättsdom som avsåg systematisk, omfattande och grov bedrägeribrottslighet, att jämföra med de tre omfattande domarna som meddelades under 2016 utifrån Södertäljeinsatsen och som avsåg denna typ av brottslighet. Utifrån de regionala insatserna utföll två sådana domar 2016 och ingen under 2017.

Ekonomisk brottslighet

Utifrån nationella insatser bidrog däremot två omfattande tingsrättsdomar under 2017 till att antalet fällande domar för brottstyper definierade som ekonomisk brottslighet blev det högsta under den tid som satsningen pågått. Typiskt för grova ekonomiska brott är dock att den utdömda fängelsestiden inte är lika lång som för grova vålds- eller narkotikabrott.

Penningtvättsbrott

I föregående redovisning 2016 beskrevs en ökad underrättelseaktivitet samt ett ökat fokus i insatserna mot penningtvättsbrott. Detta renderade under 2017 bland annat i två tingsrättsdomar utifrån varsin nationell insats. I ena domen dömdes en person för grovt penningtvättsbrott och i den andra dömdes tre personer för penninghäleri, grovt brott (1) och penningtvättsbrott (2).

Utifrån de regionala insatserna meddelades fällande dom för näringspenningtvätt, grovt brott, för en åtalad utifrån en insats. I en dom utifrån en ytterligare regional insats ogillades åtalet avseende grovt penningtvättsbrott för en åtalad och avseende penningtvättsbrott för fyra åtalade. En ytterligare indikation på en ökad aktivitet kopplat till penningtvättsbrott är att antalet redovisade beslag av kontanter ökade under 2017.

Omfattande dom om grov smuggling

I slutet av 2017 meddelades en dom³⁰ för 24 åtalade utifrån en regional insats i region Bergslagen. Åtalet avsåg grov smuggling, smuggling, med mera. I insatsen redovisades beslag av cirka 7 600 liter öl, 1 800 liter vin och 585 liter sprit. Detta

26 Tramadolhydroklorid tillhör en grupp läkemedel som kallas centralt verkande analgetika och används för att behandla måttlig till svår smärta. Källa: FASS, 2018-02-16: <http://www.fass.se/LIF/product?nplld=20010406000058>.

27 Subutex är avsett för behandling av drogmissbrukare som är beroende av opiatdroger (narkotika), som heroin eller morfin, och som gett sitt medgivande till att behandlas mot sitt missbruk. Källa: FASS, 2018-02-16: <http://www.fass.se/LIF/product?userType=2&nplld=19991007000026>.

28 Den aktiva substansen är alprazolam och tillhör läkemedelsgruppen bensodiazepiner. Alprazolam verkar genom att påverka den kemiska aktiviteten i hjärnan och minskar på så vis ångest och oro. Den har även rognande, lugnande och muskelavslappnande verkan. Källa: FASS, 2018-02-16: <http://www.fass.se/LIF/product?userType=2&nplld=20100622000045>.

29 Mer allmän känt som ecstasy.

30 Göteborgs tingsrätt. Dom 2017-11-21. Mål B 4342-17.

förklarades förverkat i domen. Av de 24 åtalade dömdes 7 till fängelse i sammanlagt 11 år. Av de övriga åtalade dömdes 11 till annan påföljd. För 6 av de åtalade ogillades åtalet. Åklagaren yrkade dessutom på värdeförverkande uppgående till 41,5 miljoner kronor alternativt 8,14 miljoner kronor. Dessa yrkanden ogillades dock av tingsrätten. Koppling finns även till en annan insats mot ”spritbussar”, se avsnitt 5.1.3.

Vapen

Samtliga beslag av vapen under 2017 redovisades i nationella insatser. I den för året största insatsen under ledning av polisen region Noa beslagtogs 5 automatkarbiner av typen Kalasjnikov. Dessutom beslagtogs 1 automatkarbin av typen Automatkarbin (AK) 4 i den för året största insatsen under ledning av polisen region Öst. Utöver detta beslagtogs bland annat 1 granatkastare och 1 distraktionsgranat i den för året största insatsen under ledning av polisen region Nord.

Sammanlagt 13 personer dömdes i tingsrätten för olika typer av vapenbrott under 2017. Detta var ungefär som genomsnittet åren 2013–2016. Däremot var de 6 som dömdes till grova vapenbrott, varav 3 synnerligen grova, ett förhållandevis stort antal.

Utdömda skadestånd och förverkanden av brottsutbyte

Avsaknaden av fällande domar som avsåg omfattande och systematiska bedrägerier mot trygghetssystemet och andra stödsystem bidrog till att det utdömda skadeståndet var lågt under 2017. Under 2016 meddelades flera sådana stora domar, som bidrog till ett betydligt högre utdömt skadestånd. Förverkande av brottsutbyte utifrån nationella insatser uppgick däremot till ett i förhållande till tidigare år högt belopp under 2017.

5. Perspektiv på samhällsnyttan

Utgångspunkten är ett antagande om att den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet är till nytta för samhället. De åtgärder som sammantaget sker inom satsningen leder till både kortsiktiga och långsiktiga effekter som resulterar i olika typer av värden.

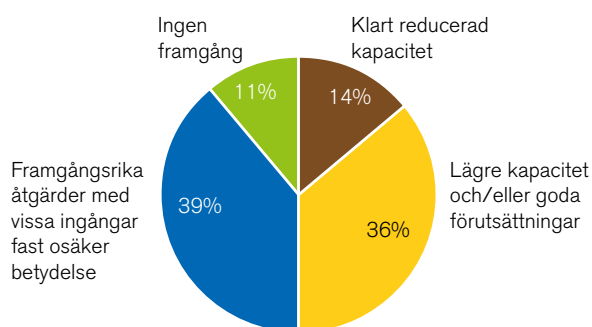
5.1 KORTSIKTIGA EFFEKTER

Det sammantagna utfallet visar att de samverkande myndigheterna fortsatt lagförde och återtog brottsutbyte under 2017. De kortsiktiga effekterna på en övergripande nivå var att aktörer inom organiserad brottslighet blev föremål för många åtgärder som störde verksamheten. De fyra följande avsnitten exemplifierar några effekter.

5.1.1 Arbetet mot strategiska personer

I avsnitt 3.4 kunde man läsa om det arbetet som bedrevs mot de strategiska personerna under 2017. I satsningen ägnas störst del av verksamheten åt att minska de strategiska personernas och deras nätverks kapacitet att begå brott. Det gäller både underrättelsearbetet och det operativa arbetet. Sammantaget var många av de strategiska personerna i olika utsträckning föremål för förundersökningar och dömdes till olika påföljder under 2017. Revisioner bedrevs och höjning av skatt genomfördes. Bidrag återkallades, och i många fall säkrades och utmättes tillgångar.

Till Samverkansrådets möte i oktober 2017 gjordes en samlad bedömning av verksamheten och hur strategiska personer påverkats från det att arbetet mot dem påbörjades fram till några veckor innan mötet. I figur 7 kan man se fördelningen i procent utefter en indelning i fyra kategorier.

Figur 7. Påverkan av arbetet på strategiska personer redovisat i procent

En viktig framgångsfaktor för att minska kapaciteten var ett grundligt underrättelsearbete som senare ledde till en nationell insats mot en strategisk person där ett relativt omfattande arbete av de samverkande myndigheterna bedrivits. Framgång kunde i vissa fall även ske med mindre omfattande

åtgärder regionalt. I de fall som många åtgärder genomförts men påverkan är oklar var det ofta underrättelseläget som inte var helt klart. Åtgärderna kan ha haft påverkan som inte går att belägga fullt ut. I de få fall där ingen framgång har nåtts är även underrättelseläget dåligt och man har inte kunnat använda de åtgärder de samverkande myndigheterna har att tillgå.

Vad gäller bekämpningen av strategiska personer och deras nätverk var kombinationen av deras brottslighet, roll och vilket nätverk som de haft, avgörande för framgången. Vilka åtgärder som varit framgångsrika var olika och möjligheten till att kunna använda de samverkande myndigheternas olika ”verktyg” på rätt sätt vid rätt tidpunkt viktiga framgångsfaktorer. De som bedömts med klart reducerad kapacitet har sannolikt inte kunnat bedriva sin brottslighet som tidigare.

En konsekvens av framgångsrikt arbete var att Operativa rådet i vissa fall bedömde att personen kunde avföras från arbetet som bedrivs inom satsningen. Anledningen till att en strategisk person avförs från arbetet som bedrivs inom satsningen kommer att följas upp mer under 2018.

5.1.2 Tillgångsinriktad brottsbekämpning och Kronofogdemyndigheten

Tillgångsinriktad brottsbekämpning och att återföra brottsutbyte är centralt i satsningen. Flera av de samverkande myndigheterna arbetar med detta. Brottsförebyggande rådet skriver till exempel i en rapport: ”Om drivkraften för den ekonomiska och organiserade brottsligheten är pengar – och det kan köpas för pengar – bör bekämpning av brottsligheten ha samma fokus.”³¹ Under 2017 genererade arbetet med den tillgångsinriktade brottsbekämpningen stora summor. Från Skatteverket redovisades under 2017 höga belopp avseende beslutade skatthöjningar. I redovisningen till regeringen 2016 beskrevs konsekvenserna av skatthöjningar fördjupat.³²

Kronofogdemyndighetens roll i satsningen är primärt att jobba tillgångsinriktat. För att kunna arbeta effektivt är myndigheten beroende av information från övriga av de samverkande myndigheterna. I samband med arbetet mot ett nätverk eller en individ kan myndigheten söka efter fastställda skulder i sina register. Skulderna kan sedan drivas in genom utmätning. Arbetet kan också drivas med syftet att säkerställa andra tillgångar. Myndigheten kan säkra tillgångar interimistiskt efter att åklagare sökt ett kvarstadsbeslut i tingsrätt där en domare beslutat om kvarstad. Det går också att arbeta fiskalt med Skatteverket på liknande sätt men där förvaltningsrätten beslutar om en betalningssäkring som Kronofogdemyndigheten verkställer.

31 *Gå på pengarna – Antologi om tillgångsinriktad brottsbekämpning*. Brottsförebyggande rådet 2014. Rapport 2014:10.

32 *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016*, s. 29. Polismyndigheten 2017, dnr A478.603/2016.

Att vara registrerad i Kronofogdemyndighetens register påverkar direkt möjligheten att vara verksam i samhället. Det beror främst på att kreditupplysningsföretag köper uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten och på begäran från olika aktörer levererar rapporter om skuldförhållanden. Dessa rapporter kan visa på så kallade betalningsanmärkningar, vilket är ett hinder till exempel för att få banklån, göra kreditköp eller genomföra kontraktsskrivningar på hyresrätter.³³ Att en aktör som verkar inom organiserad brottslighet blir skuldsatt kan alltså i sammanhanget vara en framgång för att minska dennes kapacitet att begå brott.

I satsningen redovisade Kronofogdemyndigheten under 2017 sin största resursinsats hittills avseende nationella insatser, med en stadig ökning sedan 2014. Myndigheten arbetade i 20 nationella insatser som pågick under 2017 vilket är relativt brett med tanke på de resurser myndigheten har. Myndigheten deltar även i samtliga handläggargrupper i de myndighetsgemensamma underrättelsecentren dels med en fast, dels en dynamisk bemanning.

Under 2017 hade myndigheten ett totalt utfall avseende kvarstad och betalningssäkring som är det högsta de haft i satsningen. Även 2016 och 2017 omfattade relativt stora utmäta belopp. När Kronofogdemyndigheten säkrar en tillgång är det ofta väldigt påtagligt för en aktör. Det handlar om en direkt påverkan där till exempel en fastighet, bil eller klocka säkras så att aktören berövas rådighet över tillgången.

De stora summorna är en indikator på att satsningen nått en effekt i den tillgångsriktade brottsbekämpningen. Det handlar också om åtgärder i många insatser vilket drabbar många nätverk, företag och individer. Sammantaget bedöms resultaten för 2017 vara höga för Kronofogdemyndighetens del i satsningen. Samtidigt blir det i satsningens sammanhang även ett gott resultat för de samverkande myndigheternas bekämpning av organiserad brottslighet då många av resultaten sannolikt inte hade nåtts utan satsningen.

5.1.3 Nya metoder resulterade i minskad organiserad sprit smuggling

En myndighetsgemensam insats mot så kallade spritbussar var ett tydligt exempel på hur framgångsrik bekämpning av en insats med inriktningen särskilda skäl kan genomföras samordnat och resurseffektivt med huvudsakligen administrativa åtgärder. Regeringsuppdraget 2015 samordnades under 2016 och 2017 med regeringsuppdraget avseende Illegal hantering av punktskattepliktiga varor³⁴ genom att flera representanter från myndigheterna deltog i båda uppdragen.

Arbetet inriktades med ett särskilt operativt fokus mot problematiken med spritbussar och genom en myndighetsgemensam kartläggning där det konstaterades att ett stort antal spritbussar varje vecka illegalt förde alkohol från Tyskland in i Sverige, via hamnen i Helsingborg och Öresundsbron. Alkoholen spreds sedan över landet, i stor omfattning till bland annat ungdomar och missbrukare. Undandragna punktskatter uppskattades till drygt 300 miljoner kr per år och vinsterna för organiserad brottslighet till ungefär lika mycket.

En myndighetsgemensam insats i Helsingborgs hamn under våren 2016 med fokus på smugglingsbrott och lagföring resulterade i ett stort antal frihetsberövade, stora alkoholbeslag och omfattande förundersökningsarbete vilket omfattade utredningsresurser vid flera myndigheter. Trafiken med spritbussarna fortsatte dock med i stort sett oförminskad intensitet. Myndigheterna som deltog i arbetet gjorde då bedömningen att resurskrävande lagföring, avseende smugglings- och punktskattebrott, inte var ett tillräckligt effektivt medel för att nämnvärt minska trafiken med spritbussar. Därför togs en ny gemensam modell fram som utgick från att kombinera viss lagföring med administrativa åtgärder på särskilt utvalda platser med resurseffektiv planering för att möjliggöra uthållighet över tid med flera myndigheter i samverkan.

Under första halvåret 2017 genomfördes samordnade insatser i Helsingborgs hamn och vid Öresundsbron. Personal från flera myndigheter med förstärkningar från stora delar av landet var på plats varje dag där varje myndighet agerade utifrån sin ”verktygslåda”. Tullpersonal genomförde gemensamma kontroller med trafikpoliser med särskild kompetens för kontroll av tung trafik avseende överlast samt kör- och vilotider. Flera myndigheter fick information om kontrollerna och genomförde därefter administrativa åtgärder mot bussbolag, chaufförer och passagerare. Myndighetsgemensam underrättelseverksamhet i satsningen lämnade fortlöpande understöd åt spritbussinsatsen.

Under insatsen kontrollerade Polismyndigheten drygt 1 700 fordon med koppling till alkoholinförsl och utfärdade ordningsföreläggande för trafikbrott avseende 1 056 personer till ett sammanlagt bötesbelopp på drygt 3,2 miljoner kr. Dessutom avvisades passagerare direkt vid gränsen. Tullverket omhändertog eller beslagtogs drygt 145 000 liter alkohol, lagförde chaufförer och passagerare samt påförde cirka 675 000 kronor i transporttillägg. Kronofogdemyndigheten drev in cirka 100 000 kronor från personer som agerade målvakter och verkställde betalningssäkring. Ekobrottsmyndigheten åtalade tongivande aktörer samt hade en central roll i underrättelsesamverkan. Skatteverket genomförde skatteutredningar vilket medförde cirka 6 miljoner kronor i höjningar avseende alkoholskatt. Försäkringskassan selekterade ut 117 ärenden och påförde återbetalningskrav om cirka 1,5 miljoner

³³ Överskuldssättning i kreditsamhället, Betänkande av Utredningen om överskuldssättning, Stockholm 2013, SOU 2013:78.

³⁴ Uppdrag till Tullverket, Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket om illegal hantering av punktskattepliktiga varor. Regeringsbeslut 1:5 2015. Fi 2015/05353/S3.

kronor. Arbetsförmedlingen genomförde kontrollutredningar som resulterande i återkrav på över 500 000 kronor. Migrationsverket upptäckte personer med lagakraftvunna utvisnings- eller avvisningsbeslut bland målvakterna. Transportstyrelsen mottog rapporter om överlast och underrättelser, vilket ledde till företagskontroller och tillsynsärenden.

Förutom att insatsen tog bort en stor inkomstkälla för organiserad brottslighet medförde den enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) en avsevärd minskad tillgång av alkohol för ungdomar. CAN bedömer, utifrån så kallad monitormätning, att det totala antalet personer som köpt insmugglad alkohol minskat med 25 procent (statistiskt säkerställt enligt CAN) under och efter insatsen, jämfört med motsvarande period året innan. Ett rimligt antagande är att den minskade tillgången av insmugglad alkohol reducerat antalet alkoholrelaterade brott och olyckor.

Redan under insatsen avtog trafiken med spritbussar successivt, för att i mitten av maj 2017 upphöra. Smuggeltrafiken med bussar och passagerare som agerar målvakter har därefter i stort sett upphört. Myndigheterna planerar för fortsatta åtgärder för att inte trafiken ska starta igen.

5.1.4 Besparingsbelopp

Under 2017 redovisades cirka 26 miljoner som besparingsbelopp av Försäkringskassan.³⁵ Mellan 2013 och 2017 uppgick det beräknade besparingsbeloppet till 226 miljoner kronor som ett utfall av satsningen – i huvudsak avseende Försäkringskassan. Det är ett sätt att visa på en effekt som bygger på verksamheten och utfallet av satsningen.

5.2 ANTAGANDEN OM LÅNGSIKTIGA EFFEKTER

Samtliga av de samverkande myndigheterna har uttryckt att verksamheten i satsningen under 2017 bidrog med samhällsnytta. I redovisningen till regeringen 2015 presenterades sju olika temaområden som myndigheterna ansåg vara satsningens samhällsnytta, och dessa områden utgör bakgrund till det här avsnittet.³⁶ I denna redovisning förs ett resonemang om vissa antagna långsiktiga effekter. Exempel från 2017 beskrivs med antagandet att dessa exempel var en del av en samhällsnytta både i närtid och på längre sikt.

5.2.1 Kunskaps- och verksamhetsutveckling

Kunskaps- och verksamhetsutveckling är viktiga aspekter av den samverkan som sker i satsningen. Det handlar dels om operativ kunskap avseende vad de andra myndigheterna gör och hur den kan användas i till exempel en insats, dels om

strukturella förändringar att ändra i en organisation eller föreslå regelförändringar. Den här typen av utveckling har skett successivt i satsningen. Det handlade 2017 om till exempel operativa arbetsmöten, projekt, konferenser och utbildningar inom ramen för satsningen. Det sker i forum där alla myndigheter deltar, eller på en enskild myndighet där en myndighets olika verksamhetsgrenar i satsningen möts. De samverkande myndigheterna antar att det här ger kortsiktiga och långsiktiga nyttor i arbetet mot organiserad brottslighet och i det här avsnittet redovisas några exempel från 2017.

Brottsförebyggande arbete

Att avbryta felaktiga utbetalningar eller dra in tillstånd genom kontrollverksamhet är väsentligt vid bekämpning av organiserad brottslighet. Bidrag på felaktiga grunder kan vara en grundinkomst för många aktörer inom organiserad brottslighet. Tillstånd kan vara en del i ett brottsupplägg. I vissa fall leder det till en brottsanmälan. En aspekt som inte följs upp systematiskt i satsningen är de brottsförebyggande effekterna av att motverka felaktiga betalningar eller tillstånd. Under 2017 arbetade några myndigheter med utvecklingsverksamhet efter att kunskap har tillkommit genom arbetet i satsningen.

Försäkringskassan

”Satsningen fungerar i mångt och mycket som en plog och bidrar därmed till att utveckla vårt eget kontrollarbete. Vidare bidrar satsningen till att sprida goda exempel och erfarenhet inom myndigheten. Organisationen gällande verksamhetsutvecklingen av kontrollarbetet på myndigheten är nu föremål för en översyn.”

Arbetsförmedlingen

”Genom att kunna dela information förebygger vi felaktiga utbetalningar inom Arbetsförmedlingen. Vi har idag ärenden som vi inte skulle kunna driva utan myndighetssamverkan på grund av att vi inte äger informationen eller har rätt att göra vissa kontroller.”

Migrationsverket

”Vi har även blivit mer uppmärksamma på olika sätt att ”utnyttja” lagar och regler på ett övergripande plan. Till exempel mönster när det gäller ”försäljning” av arbetstillstånd, strukturerat utnyttjande av asylsökande som får arbeta under slavliknande förhållanden (kartlagda nätverk) mm... har bidragit till det förslag som region Stockholm, Funktionen för tillsyn och Sektionen för vidarebosättning lagt fram för den operativa chefen om hur verket kan förändra sitt arbete med efterkontroller i ärenden rörande arbetstillstånd.”

³⁵ För en fördjupning, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016*, s. 37. Polismyndigheten 2017, dnr A478.603/2016.

³⁶ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*, s. 36. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

Stärka satsningen och stärka den egna myndigheten

Satsningen kan beskrivas ha en tvärgående verksamhet. Det vill säga att satsningen har all den verksamhet som de samverkande myndigheterna sammantaget har. I praktiken är det vissa delar av verksamheten och organisationen från varje myndighet som deltar. Samtidigt är det inte statiskt utan förändras över tid till exempel beroende på vilken organiserad brottslighet som inriktningen avser. Inriktningen som beslutades 2016 om att arbeta mer regionalt och lokalt i utsatta områden har till exempel bidragit till verksamhetsutveckling i många myndigheter och i satsningen.

Skatteverket

”Folkbokföringen har deltagit i större grad under året, vilket kan påvisa ett större ansvarstagande från Skatteverket för att rätt uppgifter återfinns i folkbokföringen... Det har blivit tydligt att området behöver stärka upp strukturen för att kunna vara en partner i samverkan.”

Kriminalvården

”Kriminalvården har under 2017 bedrivit ett omfattande arbete för att rusta myndigheten för de utmaningar som den organiserade brottsligheten och de utsatta områdena utgör... Frivården har tagit en större roll i den operativa samverkan och utvecklat sina arbetsätt för att kunna bidra i satsningen i större utsträckning.”

Kronofogdemyndigheten

”Tillsammans med vår säkerhetsfunktion har vi jobbat med riskanalys för den personal som arbetar i utsatta områden. Samverkan och dialog har även förts mellan specialverkstälighetsteamerna och andra team som arbetar i prioriterade utsatta områden om satsningens inriktning och arbetsmetodik.”

Kustbevakningen

”Kustbevakningen har gjort förändringar i representationen i de regionala samverkansråden för att möta behovet av lokal- och regionalkännedom... Genom den nyinrättade rollen samordnare är förhoppningen också att få en stringens och en tydlig linje i vilka ärenden som Kustbevakningens deltar och med vilken resurs.”

Tullverket

”Tullverket kommer att prova ett annat angreppssätt och i större utsträckning försöka använda våra fiskala verktyg för att motverka ekonomisk brottslighet kopplad både till de särskilt utsatta områdena och till de strategiska personerna.”

Ekobrottsmyndigheten

”Samverkan med andra myndigheter har generellt sett inte ökat under 2017 jämfört med 2016. Dock har samverkan ökat med lokalpolisområdena. Nya brottstyper har inneburit att vi närmast oss nya samverkande myndigheter och konkret för

EBM, Pensionsmyndigheten... Samarbetet har för EBM varit mycket givande i såväl konkreta ärenden som strategiskt.”

Åklagarmyndigheten

”Erfarenheter från olika ärenden leder till praxisdiskussioner, där vi på ett strukturerat sätt belyser frågeställningar, lagstiftning, förändrade metoder, metodutveckling best practise osv. Detta har också skett inom ramen för erfarenhetsseminarier. Vid de allmänna kamrarna så har man också i större utsträckning börjat dubbla åklagare i ärenden rörande organiserad brottslighet av säkerhets- och arbetsmiljöskäl.”

Säkerhetspolisen

”Den myndighetsgemensamma satsningen har bidragit till mervärde och utveckling i myndigheten. Vår operativa förmåga har ökat till följd av de möjligheter som myndighets-samverkan har öppnat upp. Vi har skapat ett internt nätverk för erfarenhetsutbyte. Den interna medvetenheten kring frågorna och möjligheterna har ökat allt mer. Frågorna har fått egna punkter i ett antal forum, likväl som personal har avsatts allt mer till satsningen.”

Polismyndigheten region Bergslagen

”Ur ett lokalt polisiärt perspektiv ser vi samhällsnyttor utifrån att vi, i den myndighetsgemensamma satsningen, gjort ”ingripanden” i den kriminella miljön som gett effekt på så sätt att den kriminella verksamheten påverkats positivt ur ett medborgarperspektiv. Det vill säga att medborgare i det särskilt prioriterade området märkt att polis och andra myndigheter gjort ingripanden mot kriminella. Det har påverkat de goda krafterna i området på ett positivt sätt. Ur ett polisregionuppdrag så har förtroendet för polisen ökat i vårt särskilt prioriterade område.”

Polismyndigheten region Stockholm

”Det är en omfattande omställning för den myndighetsgemensamma satsningen att dels omorganisera sig samt analysera en ny typ av problematik. Satsningen tvingades hitta nya arbetsmetoder för att angripa den nya problematiken. Detta arbete bedöms ge resultat i samhällsnytta då den nya arbetsmetodiken kommer igång. Den i särklass största samhällsnyttan ligger i att satsningen har kunna påvisa för de samverkande myndigheterna att de har egna problem i dessa områden som behöver åtgärdas.”

Det Nationella Underrättelsecentret

”Polismyndigheten och övriga brottsbekämpande myndigheter har tidigare arbetat i Polismyndighetens personuppgifts-samlingar, vilket varit möjligt enligt polisdatalagen då brottsbekämpande myndigheter har rätt till så kallad direktåtkomst

till vissa av Polismyndighetens system. Denna möjlighet saknades för de icke brottsbekämpande myndigheterna. Påbörjat 2016 och avslutat 2017 har vi genom en juridiskt kvalitetssäkrad modell skapat så kallade urvalskataloger där relevant information i ett ärende tidsbegränsat kan delas gemensamt. Detta har tydligt effektiviserat arbetet och dessutom upplever alla större delaktighet. Modellen finns nu också intagen i Polismyndighetens riktlinjer för personuppgiftsbehandling.”

5.2.2 Ett utvecklat kommunikationsarbete ger signalvärden

I redovisningen 2015 beskrevs signalvärdet på detta sätt: ”Signalvärdet av att rättsväsendet och den offentliga förvaltningen aktivt arbetar för att upprätthålla den demokratiska rättsstatens funktionalitet är viktigt för det arbete som bedrivs i satsningen.”

Genom ett aktivt kommunikationsarbete kan man nå ut med signalvärde om att arbetet som bedrivs inom satsningen är viktigt inte minst från ett brottsförebyggande och kunskapshöjande perspektiv.

Under 2017 ökade ambitionen att bedriva ett mer strategiskt kommunikationsarbete. Inriktningen för kommunikationsnätverket som består av kommunikatörer från de samverkande myndigheterna är att bidra till att stärka förtroendet för de myndighetsgemensamma insatserna i satsningen. Här kommer exempel på nätverkets gemensamma insatser under året:

- Framtagande och genomförande av en kommunikationsplan för den årliga redovisningen till regeringen för 2016. I det här arbetet genomförde nätverket strategisk och operativ medieplanering, publicering av nyhetstexter om redovisningen på de samverkande myndigheternas webbsidor, samt förberedelser av talespersoner inför intervjuer. Redovisningen omnämndes även i rikspolischefens veckobrev som publiceras på polisens intranät. För att få större tyngd i den externa kommunikationen av den årliga redovisningen till regeringen tog nätverket även kontakt med media och bistod med exempel på lokala fall där myndigheternas insatser på ett framgångsrikt sätt har bidragit till att bekämpa den lokala organiserade brottsligheten.
- Framtagande och genomförande av en kommunikationsplan för den myndighetsgemensamma lägesbilden om allvarlig och organiserad brottslighet 2018–2019 inklusive publicering av nyhetstexter internt och externt.
- Framtagande och genomförande av en kommunikationsplan för slutrapporten av det utökade regeringsuppdraget som rör

satsningen mot organiserad brottslighet i de utsatta områdena 2017. I det här arbetet har nätverket genomfört strategisk och operativ medieplanering, publicering av nyhetstexter om rapporten på de samverkande myndigheternas webbsidor, samt förberedelser av talespersoner inför intervjuer. Rapporten har också omnämnts i rikspolischefens veckobrev som publiceras på polisens intranät.

- Möten i kommunikationsnätverket genomfördes vid två tillfällen under 2017. Syftet med mötena var att stärka nätverket genom diskussion kring de samverkande myndigheternas behov och strategiska diskussioner kring förslag för ökade samverkansformer. Inriktningen för 2018 är att nätverket fortsätter att träffas med en viss regelbundenhet för att bidra till ett stärkt förtroende för satsningarna internt och externt genom att nätverket proaktivt berättar om myndighetens arbete i samtliga interna och externa kanaler.
- Polisens kommunikator deltar i Operativa rådet för att föra in ett kommunikationsperspektiv vid mötena och besluten.

Några av de samverkande myndigheterna har bedrivit kommunikationsaktiviteter enskilt utifrån deras perspektiv i satsningen. Myndigheterna har redovisat bland annat följande genomslag i media under 2017:

”Kriminalvården har kommunicerat aktivt kring myndighetens arbete mot organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism, vilka är viktiga frågor i myndighetens alla nivåer.”

”Kronofogdemyndigheten tillsammans med Polismyndigheten har bland annat lyckats få massmedialt intresse för vissa insatser kvällstid under helger mot livsstilskriminella. Massmedia har vid flera tillfällen rapporterat om Kronofogdemyndighetens och polisens gemensamma kvälls- och helginsatser mot livsstilskriminella. Även riksjouren, som är tillgänglig för de samverkande myndigheterna dygnet runt, har fått stor uppmärksamhet i media. Hit kan man ringa för att få hjälp att säkra tillgångar hos personer med koppling till organiserad brottslighet. Förutom pengar till skadestånd får Kronofogdemyndigheten ofta in obetalda skatter och skulder till Brottsoffermyndigheten.”

”Tullverket har bland annat gått ut med pressmeddelande om den satsning på postförsändelser till de särskilt utsatta områdena som genomförts.”

”Polismyndigheten har tillsammans med Tullverket genomfört en insats med att kommunicera ut det arbete som bedrivits inom ramen för insatsen mot den organiserade smuggetrafiken med de så kallade ”spritbussarna”.

”Tullverket ledde under hösten 2017 ett regeringsuppdrag i samverkan med Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket samt i dialog med länsstyrelserna. Uppdraget

syftade till att informera om kopplingen mellan alkoholsmuggling och organiserad brottslighet. I uppdraget har bland annat en större Facebook-kampanj genomförts samt pressaktiviteter och samverkansaktiviteter med förebyggande information som riktar sig till företag.”

”Skatteverket ser ett fortsatt stort medieintresse för frågor som rör grov organiserad brottslighet, framför allt svartjobb, id-relaterad brottslighet och pengatvätt i olika former.”

Viss bevakning av mediegenomslag har skett rörande de aktiviteter som kan härledas till den verksamhet som sker inom satsningen. Till exempel insatsen avseende människosmuggling i region Öst uppmärksammades i regional press. Åklagarmyndigheten tog ett ärende till Högsta domstolen, angående grovt organiserande av människosmuggling, som ledde till ett beslut som pekar på bristerna i utlänningslagen.³⁷ Södertäljeinsatsen har uppmärksammats under året i både press och TV som ett lyckat exempel på arbete i utsatt område över tid med en reducerande effekt på organiserad brottslighet i Södertälje. Den samlade mediebevakningen under 2017 har varit mycket inriktad mot organiserad brottslighet. Att särskilja satsningens verksamhet från annan verksamhet mot organiserad brottslighet är dock vanskligt att göra i mediebevakningen. Det som ändå kan antas är att signalvärdet av arbetet mot organiserad brottslighet har nått ut och att viss del av detta signalvärde är en följd av de samverkande myndigheters verksamhet inom satsningen.”

5.2.3 Fler myndigheter i en utökad samverkan

Efter att regeringsuppdraget 2015 avslutades under hösten 2017 initierades ett uppdrag att undersöka om, och under vilka former, ytterligare myndigheter och aktörer eventuellt kan medverka vid bekämpningen av organiserad brottslighet. Ett urval tilltänkta myndigheter kontaktades mot bakgrund av att de i sina respektive grunduppdrag har verksamhet som bedömdes kunna stärka samhällets samlade insatser mot organiserad brottslighet. Dessa myndigheter bedriver tillsyn, hanterar bidrag, har föreskriftsrätt, hanterar tillstånd, för register, har sanktionsmöjligheter eller har på annat sätt kunskap om verksamheter där organiserad brottslighet frekvent förekommer. Aktuella myndigheter i en utökad samverkan är Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Statens Institutionsstyrelse, Transportstyrelsen samt Länsstyrelsen i Stockholms län. Den sistnämnda utifrån att de är ansvariga för nationell länsstyrelsesamverkan och regelbundet samlar representanter för samtliga 21 länsstyrelser.

Under 2017 genomfördes enskilda möten med respektive myndighet samt även ett gemensamt möte mellan företrädare

³⁷ Högsta domstolen. Beslut 2017-03-29, Mål Ö 130-17.

från samtliga tillkommande myndigheter och myndigheterna ingående i satsningen. Syftet var att diskutera framtida möjligheter till en utökad och strukturerad samverkan. Generellt identifierades behov av ett utökad informationsutbyte mellan myndigheterna. Syftet var att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet, eller att öka tryggheten i utsatta områden genom att i samverkan utföra stödjande åtgärder för personer med koppling till dessa områden. Framförallt uttrycktes detta från myndigheter som har att hantera lämplighetsprövningar vid tillståndsgivning eller vid bidragsansökningar. Myndigheterna har också behov av erfarenhets- och kompetensöverföring i exempelvis sekretessfrågor, trender kring brottsmodus och säkerhetsfrågor.

Det identifierades även uppenbara fördelar med ett strukturerat och återkommande samarbete kring konkreta frågor om säkerhet, metoder och kompetensöverföring samt att en strukturerad samverkan även förväntas leda till att de tilltänkta samarbetsparterna i olika kluster har möjlighet till att utveckla kontakterna vidare sinsemellan. Den planerade framtida utökade samverkan kommer att bestå av återkommande centrala möten av strategisk karaktär samt upprättande av operativa kontaktpunkter mellan respektive tillkommande myndighet och satsningens nationella samt regionala samordningsfunktioner. Denna utökning av satsningen antas på sikt försvåra för organiserad brottslighet genom att fler brottsupplägg kan upptäckas och fler brottsbekämpande ”verktyg” tillförs satsningen och myndigheterna.

Satsningen har även påbörjat en regelbunden samverkan avseende strategiska frågor med samverkansorganet Sveriges Kommuner och landsting.

5.2.4 Utvecklad lagstiftning för samverkan

Arbetet med behov av att utveckla lagstiftning för att förbättra samverkan och motarbeta den organiserade brottsligheten är viktig inom satsningen. En lagförslagsgrupp har under flera år jobbat med att ta fram förslag till författningsändringar som kan förbättra samverkan och försvåra för organiserad brottslighet. De långsiktiga konsekvenserna av lagstiftningsarbeten antas leda till en bättre samverkan i satsningen. Bättre samverkan tillsammans med lagstiftning som riktar sig direkt mot organiserad brottslighet antas ge effekter som motverkar organiserad brottslighet. Se även avsnitt 3.7. om genomfört arbete.

Lag (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet som beslutades av riksdagen under 2016 fick betydelse för verksamheten under 2017. Flera av de samverkande myndigheterna beskriver att informationsutbytet inom satsningen blivit enklare och ökat. Det har också gett upphov till ökad informationsdelning där de myndigheter som omfattas av förordning (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet skapat egna samverkansinitiativ efter beslut.

6. Utökat uppdrag innebär även utmaningar utanför satsningen

Under arbetet med regeringsuppdraget 2015 identifierades ett antal utmaningar, vilka de samverkande myndigheterna inte kan hantera självständigt:

- Flera av myndigheterna har inte brottsbekämpning eller brottsförebyggande arbete i sina myndighetsinstruktioner och regleringsbrev.
- Det faktum att satsningens myndigheter sorterar under flera departement gör det särskilt angeläget att frågorna och parallella regeringsuppdrag samordnas.
- Inom de utbetalande myndigheterna råder ibland en målbildskonflikt, mellan krav på service till bidragstagarna kontra krav på kontroll och brottsförebyggande åtgärder.
- Generellt är prioriteringar av resurser alltid en svår fråga då myndigheterna i satsningen har omfattande åtaganden i sina respektive grunduppdrag.
- För att möta kraven på förstärkt gemensam förmåga i utsatta områden behöver de samverkande myndigheterna utöka sina resurser vilket flera av myndigheterna inte fått resurstillskott för. Med syfte att delvis möta de ökade resursbehoven och för att bättre omhänderta variationer i arbetsbelastningen har en modell med dynamisk bemanning införts vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.
- De hittills genomförda utvecklingsåtgärderna inom satsningen har i huvudsak stärkt den gemensamma förmågan till repressiva åtgärder, från nationell till regional och lokal nivå. Arbetet med att stärka samverkan med det lokala brottsförebyggande arbetet är mer komplicerat då ansvaret för detta även involverar myndigheter och aktörer utanför satsningen, exempelvis kommuner, föreningsliv, trossamfund och näringsliv.

Bilaga 1.

Regeringsuppdragen

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag³⁸ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare. I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.³⁹ Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i juni 2009.⁴⁰

I uppdraget ingick att

- vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten
- inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
- etablera permanenta myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet
- fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt Nationellt underrättelsecenter
- säkerställa en bred myndighetsrepresentation i Operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder
- myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget
- årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten.

I december 2015 beslutade regeringen att utvidga den nationella satsningen mot organiserad brottslighet.⁴¹ Uppdraget delredovisades i oktober 2016⁴² och slutredovisades i oktober 2017.⁴³

I uppdraget ingick att

- utveckla innehåll och organisation inom den myndighetsgemensamma satsningen på nationell och regional nivå för att möta de organisatoriska förutsättningar som råder inom Polismyndigheten efter ombildningen
- inkludera fler brottsområden för att på så sätt kunna motverka fler typer av organiserad brottslighet som bedöms vara allvarlig eller omfattande
- utveckla organisationen inom nuvarande myndighetsgemensamma samverkan till att även omfatta samverkan på lokal nivå mellan relevanta myndigheter inom satsningen – ett särskilt fokus ska läggas på problematiken i utsatta områden – och
- säkerställa en effektiv och långsiktig samordning mellan den myndighetsgemensamma samverkan mot organiserad brottslighet och det lokala brottsförebyggande arbetet.

38 Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag. Regeringspromemoria. 2008. Ds 2008:38.

39 Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Regeringsbeslut D:7 2008, Ju2008/5776/PO.

40 Överenskommelse om vissa åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Rikspolisstyrelsen 2009, POA 400-4599/08.

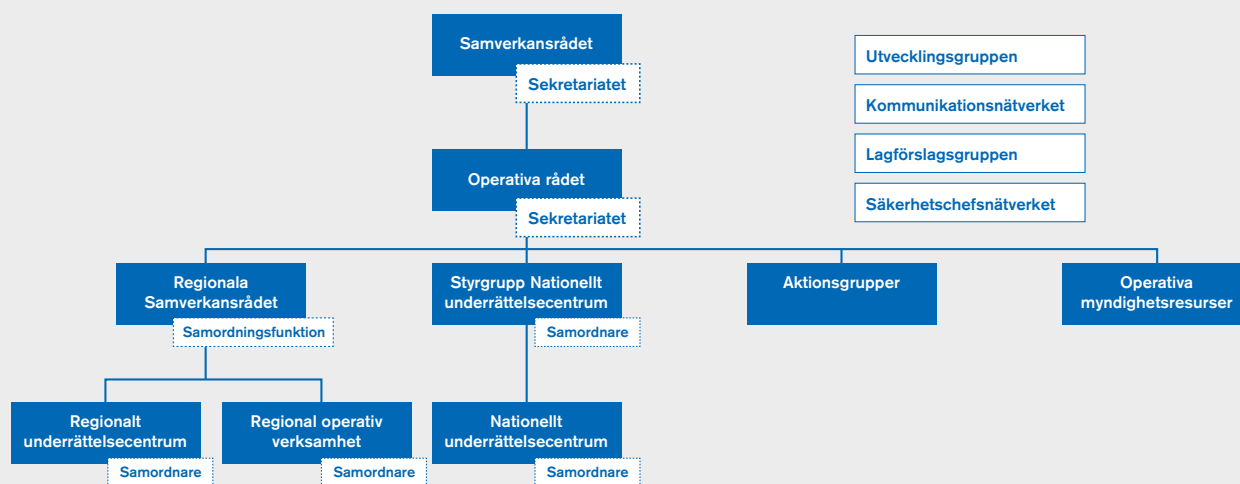
41 Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet, Regeringsbeslut 11:2 2015, Ju2015/09350/PO.

42 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016 – Delredovisning av regeringsuppdrag avseende att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016.

43 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2017 – Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2015/09350/PO) att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2017.

Bilaga 2.

Organisation och verksamhetsprocesser

Organisationen har sedan 2009 utvecklats och förändrats men har behållit sina väsentliga delar. I oktober 2016 beslutade Samverkansrådet om de största förändringarna i organisationen sedan 2009 utifrån arbetet med regeringsuppdraget 2015. En formell ansvarsfördelning beslutades för första gången och ligger som bilaga till den myndighetsgemensamma inriktningen.⁴⁴ Nedan följer en utökad beskrivning av organisationen som bygger på bilagan i den myndighetsgemensamma inriktningen.

I den myndighetsgemensamma satsningen ingår Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Satsningen leds av Samverkansrådet, verkar genom Operativa rådet, Nationella underrättelsecentret (Nuc) samt dess styvgrupp, sju Regionala samverkansråd (Rsr) och åtta regionala underrättelsecentra (Ruc).

Samverkansrådet är det högsta beslutande organet i satsningen och beslutar främst i strategiska frågor. En av rådets uppgifter är att beställa och besluta om en myndighetsgemensam lägesbild av den organiserade brottsligheten. Rådet fattar även beslut om den strategiska inriktningen för den myndighetsgemensamma satsningen. Till stöd för detta arbete finns *Secretariatet för Samverkansrådet* och *Operativa rådet*.

Operativa rådet ansvarar för helhetsbilden av den operativa verksamheten och ska besluta om prioriteringar av strategiska personer och utsatta områden. Operativa rådet är beredningsorgan och kontaktpunkt i strategiska frågor för Samverkansrådet samt beställare av strategiska rapporter. Därutöver ska Operativa rådet besluta om myndighetsgemensamma insatser och i vilka insatser och uppdrag polisens aktionsgrupper eller

andra operativa myndighetsresurser ska engageras. Operativa rådet ska dessutom löpande följa upp egna beslutade insatser och tillse att den myndighetsgemensamma insatsen följs upp i sin helhet. Till stöd för detta arbete finns *Secretariatet för Samverkansrådet* och *Operativa rådet*.

Nuc ansvarar för att ta fram den nationella lägesbilden och beslutsunderlag för prioritering av strategiska personer och utsatta områden. Därutöver ska *Nuc* löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet. *Nuc* är kontaktpunkt för nationell underrättelsesamverkan och ansvarar för kompetensfrågor inom detta område i den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet i *Nuc* leds av dess styvgrupp. Till stöd för detta arbete finns en *underrättelsesamordnare* och en *biträdande underrättelsesamordnare*. Underrättelsesamordnaren leder arbetet i en handläggargrupp.

Rsr leder verksamheten i Ruc samt beslutar om, leder och följer upp regionala och lokala insatser. Därutöver ska *Rsr* avgöra om förslag till insatser ska omhändertas i regionen eller överlämnas för prövning i Operativa rådet. Varje ledamot av *Rsr* ansvarar för att vid en beslutad regional insats kunna bidra med Operativa myndighetsresurser. *Rsr* är kontaktpunkt för regional och lokal åtgärdssamverkan. Till stöd för detta arbete ska det finnas en *samordningsfunktion* i varje region bestående av en underrättelsesamordnare och en operativ samordnare.

Ruc ansvarar för att löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet eller i de Regionala samverkansråden. Därutöver ska *Ruc* förse *Nuc* med underlagen till den nationella lägesbilden samt för prioritering av strategiska personer och för utsatta områden. *Ruc* är kontaktpunkt för lokal underrättelsesamverkan och tidigare nämnd samordnings-

⁴⁴ Den myndighetsgemensamma inriktningen för satsningen mot organiserad brottslighet – med bilagan Ansvarsfördelning. Polismyndigheten 2016.

funktion i regionerna stödjer detta arbete. En *underrättelse-samordnare* leder arbetet i en handläggargrupp.

Till stöd för Samverkansrådet och Operativa rådet finns fyra nätverk som består av experter från de samverkande myndigheterna. En *utvecklingsgrupp* som arbetar med verksamhetsutveckling inom satsningen. *Kommunikationsnätverket* arbetar med kommunikationsfrågor och polisens representant sitter med i Operativa rådet. *Lagförslagsgruppen* ansvarar för att ta fram lagförslag. *Säkerhetschefs nätverket* arbetar med gemensamma säkerhetslösningar för till exempel säker kommunikation mellan myndigheterna.

VERKSAMHETSPROCESSER

Myndigheterna representerar ett antal verksamhetsprocesser. De finns många verksamhetsprocesser som löper mellan myndigheterna. I den här redovisningen används verksamhetsprocesser för att sära på i huvudsak två olika processer – brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen. I brottmålsprocessen arbetar man i huvudsak med lagföring och här deltar alla brottsbekämpande myndigheter. Förvaltningsprocessen upptas primärt av de myndigheter som inte har ett brottsbekämpande uppdrag förutom i satsningen. Det som benämns administrativa och exekutiva åtgärder förekommer här. Ibland representerar en myndighet tydligt en av processerna men ibland deltar de i två. Skatteverket har till exempel ett tydligt delat uppdrag i satsningen med en brottsbekämpande processdel som arbetar med skattebrott och en förvaltningsprocessdel som arbetar med beskattning och folkbokföring.

Bilaga 3.

Kvantitativa resultatmått och källor

Resultatmått fångar olika dimensioner av det operativa arbetet och avser främst

- arbetad tid (endast nationella insatser)
- utfall i brottmålsprocessen
- utfall av förvaltningsbeslut och administrativa åtgärder⁴⁵

Dessutom finns ett flertal mått på internationell samverkan. Måtten för tidredovisning och internationella kontakter avser samtliga myndigheter. Största antalet mått avser verksamhet för Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Dessa mått återger i huvudsak utfall i rättsprocessen.

Måtten för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket och Skatteverket avser i huvudsak förvaltningsbeslut, exekutiva och administrativa beslut. Måtten som avser Kronofogdemyndighetens verksamhet, främst säkrade och utmäta tillgångar, är särskilt betydelsefulla eftersom utfallet för de måtten ger väsentliga besked kopplat till verksamhet och beslut vid andra myndigheter inom förvaltningsprocessen och rättsprocessen.

Domar som meddelats i tingsrätt eller i hovrätt utgör ytterligare en viktig källa för uppföljningen av det operativa arbetet. Primärt är det information från tingsrättsdomar som utgör grund för den löpande uppföljningen. Information från eventuella hovrättsdomar används för att komplettera bilden i förhållande till tingsrättens utfall.

Måtten som främst ligger till grund för bedömningen av utfallet i brottmålsprocessen är

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning:

- Misstänkta personer i de nationella insatserna beslutade av Operativa rådet - antal
- Häktade personer i de nationella insatserna beslutade av Operativa rådet - antal

Ur tingsrättsdomar:

- Åtalade i tingsrätt – antal
- Dömda i tingsrätt – antal
- Brottstyper med fällande dom i tingsrätt – typ och antal
- Fängelsedömda i tingsrätt – antal (kön, ålder)
- Utdömd fängelsestid i tingsrätt – år och månader
- Utdömd fängelsestid i hovrätt – år och månader

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning:

- Beslag av narkotika – vikt och typ
- Beslag av vapen – antal och typ
- Annat beslag (kontanter med mera) – antal, typ, belopp

Ur tingsrättsdomar:

- Utdömda skadestånd i tingsrätt – belopp
- Utdömda förverkande av utbyte av brott – belopp
- Utdömda näringsförbud – tid och antal personer

Måtten som främst ligger till grund för bedömningen av utfallet i förvaltningsprocessen är

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning

Skatteverket

- Beslutade skattehöjningar (inklusive skattetillägg) – belopp
- Beslutade betalningssäkringar – belopp och antal

Försäkringskassan

- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal
- Beslutade återkrav – belopp och antal

Arbetsförmedlingen

- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal
- Beslutade återkrav – belopp och antal

Kronofogdemyndigheten

- Säkrade tillgångar i mål om kvarstad och förvar – belopp och typ av tillgångar⁴⁶
- Säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring – belopp och typ av tillgångar
- Utmätta tillgångar – belopp och typ av tillgångar

⁴⁵ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2012*, s. 6. Rikspolisstyrelsen 2013, dnr A002.178/2013.

⁴⁶ Detta utfall har också en direkt koppling till rättsprocessen.

Bilaga 4.

Mer om förutsättningar

LAGEN OM UPPGIFTSSKYLDIGHET

Lag (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet som beslutades av riksdagen under 2016 är en viktig lag för satsningen. Konsekvensen av lagen är att det finns en uppgiftsskyldighet mellan de samverkande myndigheterna när de arbetar i satsningen. Tidigare problem med att dela sekretessbelagd information är därmed borta och istället råder det uppgiftsskyldighet under vissa förutsättningar. Vissa av de samverkande myndigheterna har också fattat beslut om att inleda samverkan i enlighet med lagen som går utanför satsningen och även med andra av de myndigheter som omfattas av förordning (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

LÄGESBILD

Övergripande teman från de tre senaste lägesbilderna

För alla lägesbilder är syftet att samtliga myndigheter inom satsningen ska dela en gemensam bild av den organiserade brottsligheten genom att

- öka myndigheters kunskap och förmåga att gemensamt beskriva och bekämpa organiserad brottslighet
- presentera en myndighetsgemensam, aktuell och framåtblickande bild av den organiserade brottslighetens sammanhang, aktörer, brottsområden och brottsverktyg.

En kort sammanfattning från de tre senaste lägesbilderna

I lägesbilderna 2016–2017 definierades organiserad brottslighet för första gången myndighetsgemensamt som (1) minst två personer som (2) varaktigt över tid (3) begår allvarliga brott i samarbete (4) i syfte att uppnå ekonomisk vinning. Vidare sker organiserad brottslighet i nätverk där personer har olika roller och funktioner som ofta bygger på viss kompetens. Denna definition kvarstår i lägesbilderna 2018–2019, om dock med vissa fördjupningar.

I lägesbilderna 2014–2015 bedömdes att organiserad brottslighet borde bekämpas myndighetsgemensamt genom att fokusera på ekonomisk brottslighet, bedrägeribrott och bidragsbrott. I lägesbilderna 2016–2017 fördjupades kunskapen om dessa brottsområden som, tillsammans med miljöbrott, framhölls som lämpliga att bekämpa utifrån ett myndighetsgemensamt perspektiv. Punktskattebrott var en form av ekonomisk brottslighet som särskilt lyftes fram. I lägesbilderna 2018–2019 fördjupades kunskapen om dessa brottsområden. I lägesbilderna 2018–2019 ökade betoningen av att motverka penningtvätt, finansiering av terrorism samt utnyttjandet av personer i beroendeställning. Miljöbrott behandlades inte i lägesbilderna 2018–2019. Sammantaget bedöms det successivt ha blivit fler brottsområden som de samverkande myndigheterna kan motverka tillsammans.

I lägesbilderna beskrivs olika verktyg och tillvägagångssätt som den organiserade brottsligheten använder och de samverkande myndigheterna bör fokusera på att motverka på olika sätt. På ett liknande sätt som kunskapen kring brottsområden har kunskapen om olika verktyg och tillvägagångssätt ökat över tid. Det handlar sammantaget om att arbeta med att motverka

- vålds- och skrämselkapital
- företag och andra associationsformer som används som en legal front för en brottslig verksamhet (över tid breddat från företag till även andra associationsformer)
- intyg och id-handlingar som används i olika brottsupplägg
- informationsteknik och virtuella betalningslösningar som ger möjligheter till kriminalitet på internet och underlättar brottsupplägg
- penningtvätt som används för att dölja brottsvinster
- svagheterna i lagstiftning och myndigheternas verksamhet som kan utnyttjas i brottsupplägg
- internationalisering av brottsligheten
- otillåten påverkan och själv censur hos myndigheters beslutsfattare.

I lägesbilderna 2018–2019 lyftes den organiserade brottsligheten i geografiskt utsatta områden fram. Områdenas karaktär beskrevs utifrån ett myndighetsgemensamt perspektiv.

Beskrivningen av de kriminella aktörerna i dessa områden var mer ingående än tidigare. I de geografiskt utsatta områdena har lägesbilderna särskilt lyft fram vissa typer av brottslighet, verktyg och tillvägagångssätt:

- narkotikabrott
- hot- och våldsbrottslighet
- brott avseende våldsbejakande extremism och terrorism
- brott mot välfärdssystemet och felaktigheter rörande folkbokföring och
- motverka korruption hos lokala beslutsfattare som tillvägagångssätt.

I en avslutande diskussion pekar lägesbilderna på några slutsatser samt rekommendationer om vad de samverkande myndigheterna bör arbeta vidare med. Dessa rekommendationer omhändertas särskilt i olika uppdrag.

INRIKTNING

Uppdrag och Mål

I inriktningen beslutad 2016 angavs uppdrag och mål med verksamheten. Den organiserade brottsligheten ska bekämpas med vissa verktyg och tillvägagångssätt. Fokus ska ligga på att bekämpa allvarlig och samhällshotande organiserad brottslig-

het och mot organiserad brottslighet i lokalsamhället med särskilt fokus på utsatta områden. Arbetet ska präglas av effektivitet och uthållighet i syfte att långsiktigt uppnå ett mer rättssäkert och tryggare samhälle.

Strategiska personer

Vad som har betraktats som en strategisk person har förändrats över tid. Primärt har det varit den strategiska personens och dennes nätverks kapacitet att agera inom brottsområden som utgjort urvalskriterium. Definitionen av de olika brottsområdena har breddats

- från företag i brottslighet verksamhet till företag eller *andra associationsformer* i brottslig verksamhet
- från otillåten påverkan till otillåten eller *otillbörlig* påverkan
- från våld och hot till våld och hot *samt påverkan på allmänhetens säkerhet och trygghet*.

I samtliga inriktningar har också angivits att det ska ske en kapacitetsgradering för att en person ska beslutas som strategisk person.

Särskilda skäl

Inriktningen särskilda skäl benämndes tidigare särskilda strategiska skäl. I inriktningen 2014–2015 var ett sådant skäl kopplat till att

- ”en person och dennes nätverk har hög kapacitet inom något av brottsområdena eller begår gränsöverskridande brottslighet av samhällsfarlig eller systemhotande karaktär”

I inriktningen 2016–2017 var ett strategiskt skäl

- insatser mot brottsområden, enskilda brottsfenomen och brottsförbyggande insatser. Det fanns även möjlighet att prioritera insatser utifrån geografiska problembilder. Geografiska problembilder var då kopplat till det som senare skulle bli geografiskt utsatta områden.

I inriktningen beslutad 2016 antog Samverkansrådet en bredare skrivning och särskilda strategiska skäl blev särskilda skäl med skrivningen:

- Satsningen kan av särskilda skäl även inriktas mot annan organiserad brottslighet av allvarlig eller omfattande karaktär, när myndighetssamverkan bedöms förbättra brottsbekämpningen.

Geografiskt utsatta områden

I inriktningen beslutad 2016 blev geografiskt utsatta områden en inriktning mot organiserad brottslighet med skrivningen

- Satsningen ska dessutom inriktas mot organiserad brottslighet i geografiska områden, med en sådan problematik att de myndighetsgemensamt bedöms som utsatta områden.

Beaktanden

I inriktningen beslutad 2016 angavs att det myndighetsgemensamma arbetet skulle beakta möjligheterna till att i verksamheten

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism
- bekämpa penningtvätt
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdssystemet.

Verktyg och tillvägagångssätt

En viktig del i inriktningen avser de verktyg och tillvägagångssätt med vilka den organiserade brottsligheten ska bekämpas. I inriktningen 2014–2015 anges att de samverkande myndigheterna ska säkerställa resurser för verksamheten. Det är fortsatt en punkt i efterkommande inriktningar.

En viktig utgångspunkt är att arbetet ska omfattat mer än traditionellt brottsbekämpande med lagföring som mål. Arbetet ska ske med fler verktyg och tillvägagångssätt. I de tre inriktningarna anges återförande av brottsutbyte, administrativa åtgärder, kontrollåtgärder, exekutiva åtgärder och brottsförebyggande åtgärder.

VANLIGA BROTTSTYPER

Ekonomisk brottslighet, bedrägerier och bidragsbrott kan bekämpas utifrån flera av de samverkande myndigheternas uppgifter, resurser och kompetenser. Dessa typer av brott har också totalt sett varit de vanligaste i satsningen, åtminstone sett till lägesbilder av brottsligheten, fokus för underrättelsearbetet och i målsättningarna för de operativa insatserna. Detta bedöms naturligt mot bakgrund av de samverkande myndigheternas ansvars- och kompetensområden.

Trots att fokus för underrättelsearbetet och målen för insatserna till största del avser ekonomisk brottslighet och bedrägeribrott har en stor del av den operativa verksamheten och utfallet avsett bekämpning av narkotikabrott. En orsak till att fokus riktats mot narkotikabrott i det operativa arbetet är att narkotika utgör basen för en väsentlig del av illegala inkomster för många av de kriminella nätverken kopplade till organiserad brottslighet. Dessutom har främst Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten en lång erfarenhet och hög kompetens att arbeta med dessa brott. Att grova

narkotikabrott har högt straffvärde skapar också förutsättningar för utredningsarbetet, främst genom tillstånd till hemliga tvångsmedel, som ökar sannolikheten för utredningsframgång.

Vålds- och skrämselfkapital är prioriterat i första hand eftersom det är ett ”verktyg” för den inkomstbringande brottsliga verksamheten. I de operativa insatserna som genomförts har det även uppdragats våldsbrott som inte kan anses vara en tydlig del av en organiserad brottslighet. Även dessa brott kan bli en prioriterad del av en operativ insats eftersom de ofta är förhållandevis allvarliga.

Vapenbrott är prioriterade eftersom vapen är ett verktyg för våldsutövning och en del av skrämselfkapitalet. Smuggling är en av förutsättningarna för att aktörerna inom organiserad brottslighet ska ha tillgång till vapen och sprängmedel.

Bilaga 5. Statistik för ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren

Tabell 1. Antal ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2014–2017.*

	2014	2015	2016	2017	Summa
Initierade	29	40	52	78	199
Pågående	46	85	87	121	
Avslutade	33	48	33	47	161

* Från och med årets redovisning avses enbart de ärenden som har beslutats av styrgruppen/Regionalt samverkansråd – historisk korrigering har utförts.

Tabell 2. Antal ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren beslutade för olika typer av operativa insatser 2014–2017.*

	2014	2015	2016	2017	Summa
Beslutad nationell insats**					
Beslutad regional insats	16	11	13	23	63
varav beslutade som regional myndighetsgemensam insats	11	4	7	14	36
varav beslutade som regional insats vid enskild myndighet	5	7	6	9	27

* Från och med årets redovisning avses enbart de ärenden som har initierats under året – historisk korrigering har utförts.

** Den princip som beslutats från och med årets redovisning, att ärendena ska ha initierats och beslutats under året, skapar en för läsaren svår förståelig diskrepans mellan de ärenden som beslutats som nationella insatser och antalet beslutade nationella insatser (se tabell 5), varför detta mått utgått.

Tabell 3. Myndigheter som i första hand *initierat* ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2014–2017.*

	2014	2015	2016	2017	Summa
Myndighetsgemensamt underrättelsecentrum	3	15	24	24	66
Polisen	11	10	11	25	57
Skatteverket	4	3	6	11	24
Ekobrottsmyndigheten	3	2	1	3	9
Tullverket	2	3	1	3	9
Försäkringskassan	2		4	2	8
Kustbevakningen	0	3	0	2	5
Migrationsverket	1	0	1	3	5
Kronofogdemyndigheten	1	2	0	1	4
Säkerhetspolisen	1	0	0	2	3
Kriminalvården	0	2	1	0	3
Arbetsförmedlingen	1	0	0	1	2
Annan myndighet	0	0	0	0	0
Ingen uppgift	0	0	3	1	4
Summa	29	40	52	78	199

* Från och med årets redovisning avses enbart de ärenden som har beslutats av styrgruppen/Regionalt samverkansråd – historisk korrigering har utförts.

Tabell 4. Myndigheter som ärenden i första hand överlämnats till vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2014–2017.*

	2014	2015	2016	2017	Summa
Skatteverket	5	6	6	19	36
Ekobrottsmyndigheten	6	9	4	8	27
Polisen	4	5	6	8	23
Myndighetsgemensamt underrättelsecenter	2	1	12	7	22
Tullverket	1	1	1	4	7
Arbetsförmedlingen	1	3	0	0	4
Försäkringskassan	1	0	1	2	4
Säkerhetspolisen	0	2	0	1	3
Migrationsverket	0	0	0	1	1
Kronofogdemyndigheten	0	0	0	1	1
Åklagarmyndigheten**	0	0	0	0	0
Kustbevakningen	0	0	0	0	0
Kriminalvården	0	0	0	0	0
Annan myndighet	0	1	2	1	4
Ingen uppgift	9	12	20	26	67
Summa	29	40	52	78	199

* Från och med årets redovisning avses enbart de ärenden som har beslutats av styrgruppen/Regionalt samverkansråd – historisk korrigering har utförts.

** För en insats gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de i förundersökningen ansvariga åklagarnas mandat.

Bilaga 6.

Statistik för nationella insatser

Tabell 5. Antalet nationella insatser åren 2014–2017.

	2014	2015	2016	2017	Summa
Beslutade	7	6	9	6	28
Avslutade	6	2	5	4	17
Pågående från tidigare år	11	12	16	20	
Pågående under året	18	18	25	26	
Med redovisad tid	22	24	31	31	

Tabell 6. Redovisade resurstimmar (avrundade cirkavärden) för operativt arbete i nationella insatser åren 2014–2017 uppdelat över respektive myndighet. Sorterat efter antalet 2017.

	Antal*				Andel %*			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Totalt	390 000	361 000	347 000	405 000	100	100	100	100
Polisen	300 000	270 000	260 000	320 000	78	75	75	79
Aktionsgrupp	215 000	184 000	215 000	250 000	56	51	62	62
Linjepersonal	85 000	86 000	45 000	70 000	22	24	13	17
Summa andra myndigheter	85 000	91 000	87 000	85 000	22	25	25	21
Ekobrottsmyndigheten	31 300	24 500	27 100	28 500	8,1	6,8	7,8	7,0
Skatteverket	13 200	17 900	27 100	25 900	3,4	5	7,8	6,3
Åklagarmyndigheten	28 200	24 200	21 600**	14 300	7,3	6,7	6,2	3,5
Kriminalvården	4 400	7 000	1 500	8 500	1,1	1,9	0,4	2,1
Tullverket	6 300	3 500	5 300	3 100	1,6	1	1,5	0,8
Kronofogdemyndigheten	1 900	1 500	1 000	2 100	0,5	0,4	0,3	0,5
Kustbevakningen	660	1 100	1 200	1 250	0,2	0,3	0,3	0,3
Försäkringskassan	660	5 000	220	1 100	0,2	1,4	0,1	0,3
Migrationsverket	280	1 000	255	310	0,1	0,3	0,1	0,1
Arbetsförmedlingen	180	350	390	25	0	0,1	0,1	0
Säkerhetspolisen	0	4 700	1 050	15	0	1,3	0,3	0

* Sorterat efter utfallet 2017. Avrundningsfel kan förekomma.

** Konstaterad underrapporterad tid relaterad till en tidigare insats som lett till rättegång och dom i ett stort mål om grovt narkotikabrott under 2016.

Bilaga 7. Gemensam statistik

För överskådliggigheten skull har samtliga värden som närmast kan avrundas till eller överstiger 10 miljoner kronor avrundats till hela miljontal. De utfall som redovisats avseende insatserna

mot ”spritbussar” (avsnitt 5.1.3., s. 21-22) bedöms som relevanta utfall i anslutning till utfallet i satsningen, men ingår inte i det gemensamma utfallet i denna bilaga.

Tabell 7. Antal åtalade, fängelsedömda och fängelseår i tingsrättsdomar 2014–2017 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.*

	OPR			Regionalt			Summa		
	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår	Åtalade*	Fängelse-dömda**	Fängelseår	Åtalade*	Fängelse-dömda**	Fängelseår
2014	161	82	285	47	23	50	208	105	335
2015	179	31	63	31	20	49	210	51	112
2016	139	59	187	47	23	37	186	82	224
2017	96	57	119	52	15	24	148	72	143
Totalt	575	229	654	177	81	160	752	310	814

* Värdet för åtalade 2015 har ändrat från 32 i föregående redovisning till 31 och från 211 till 210 för summan. Värdet för åtalade 2016 har ändrats från 44 i föregående redovisning till 47 och från 183 till 186 för summan.

** Värdet för fängelsedömda 2016 har ändrats från 21 i föregående redovisning till 20 och från 52 till 51 för summan. Värdet för fängelsedömda 2015 har ändrats från 22 i föregående redovisning till 23 och från 81 till 82 för summan.

Tabell 8. Redovisade beslag av narkotika i kilogram 2014–2017 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.*

	OPR			Regionalt			Summa		
	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana
2014	3,0	39	62	2,7	0	1,7	5,7	39	64
2015	26	57	43	16	0	31	42	57	74
2016	34	2,1	244	0	2,4	32	34	4,5	276
2017	51	4,6	51	0	0	0	51	4,6	51
Totalt	210	116	540	19	2,4	65	229	118	605

* Till detta kommer beslag av annan narkotika, narkotikaklassificerade tabletter, beslag utomlands som kan kopplas till insatser rådet beslutat om samt beslag som skett i Sverige i anslutning till insatserna.

Tabell 9. Redovisade beslag av antal skjutvapen 2014–2016 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

	OPR				Regionalt				Summa			
	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Sprängmedel/Granater*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Sprängmedel/Granater*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Sprängmedel/Granater*
2014	2	2	9	0	1	2	4	0	3	4	13	0
2015	8	2	2	1	1	3	1	0	9	5	3	1
2016**	1	0	2	0	0	0	0	0	1	0	2	0
2017	6	0	6	2	0	0	0	0	6	0	6	2
Totalt	17	4	19	3	2	5	5	0	19	11	22	3

* Räknet efter antal beslag (typ), vilket innebär att omfattningen av sprängmedel/granatvapen/granater kan variera mycket. Värdet 2 för 2017 avser en granatkastare respektive en distraktionsgranat.

** Under 2016 beslagtogs ett stort antal vapen av militär typ i ett annat land med misstanke om att vapnen var avsedda för Sverige. Detta beslag har relevans för en nationell insats. Insatsen utreds för närvarande och kommer att redovisas mer detaljerat för redovisningen 2018, inte 2017 som beskrevs i föregående redovisning.

Tabell 10. Utfall i mnkr (avrundade värden) från tingsrättsdomar 2014–2017 som avser tillgångsriktad brottsbekämpning utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

	OPR			Regionalt			Summa		
	Förvärtat utbyte av brott*	Skadestånd	Företagsbot	Förvärtat utbyte av brott*	Skadestånd**	Företagsbot	Förvärtat utbyte av brott*	Skadestånd**	Företagsbot
2014	4,1	28	0,1	0	15	0,8	4,1	43	0,9
2015	0,1	1,1	0	0,8	5,4	0,5	0,9	6,5	0,5
2016	0,6	21	4,0	21	33	1,0	22	54	5,0
2017	3,8	1,2	0,5	0,3	0,1	0	4,1	1,3	0,5
Totalt	8,6	51	4,6	22	54	2,3	31	105	6,9

* Värdet för 2014 har ändrats från 3,7 i föregående redovisning till 4,1. Utöver det angivna beloppet för 2016 har en lastbil förvärtats såsom utbyte av brott samt ett flertal beslagtagna lastbilar med mera har återförts till dess ägare. I beloppet för 2017 ingår en preliminär värdering, uppgående till 1,1 miljoner kronor, av en båt och en bil.

** Värdet för 2015 har ändrats från 4,7 i föregående redovisning till 5,4 och från 5,8 till 6,5 för summan.

Tabell 11. Utfall i mnkr från tingsrättsdomar 2014-2017 som avser näringsförbud utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

	OPR		Regionalt		Summa	
	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud
2014	58	10	38	9	96	19
2015	28	6	29	7	57	13
2016	51	9	34	6	85	15
2017	39	8	26	6	65	14
Totalt	176	33	127	28	303	61

Tabell 12. Utfall i mnkr (avrundade värden) redovisat av Skatteverket 2014–2017 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

	OPR		Regionalt		Summa	
	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar
2014	20	2,0	88	60	108	62
2015	43	13	41	4,0	84	17
2016	43	3,9	31	9,1	74	13
2017	69	21	25	6,1	94	27
Totalt	175	40	185	79	360	119

Tabell 13. Utfall i mnkr (avrundade värden) 2014–2017 redovisat av Försäkringskassan utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

	OPR		Regionalt		Summa	
	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*
2014	0,5	26	10	11	10,5	37
2015	1,4	0	3,5	4,8	4,9	4,8
2016	0,5	4,6	3,3	4,4	3,8	9
2017	1,3	0	5,1	0	6,4	0
Totalt	3,7	31	22	20	26	51

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt.

Tabell 14. Utfall i mnkr redovisat av Arbetsförmedlingen 2015–2017 utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2015–2017.

	OPR*		Regionalt		Summa	
	Återkravsbelopp**	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp**	Skadestånd*
2015	15	0	4,2	0	19	0
2016	7,4	4,9	7,5	0	15	4,9
2017	0,1	0	0,8	0	0,9	0
Totalt	23	4,9	13	0	35	4,9

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt.

** Värden för 2015 är ändrat från 13 i föregående redovisning till 15 och summan från 17 till 19.

Tabell 15. Utfall i mnkr (avrundade värden) 2014–2017 redovisat av Kronofogdemyndigheten för säkrade tillgångar utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

Säkrade tillgångar						
	OPR		Regionalt		Summa	
	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring
2014	2,8	1,8	0,6	56	3,4	58
2015	12	6,3	10	5,4	22	12
2016	7,8	5,8	0	11	7,8	17
2017	20	19	0,3	2,5	20	22
Totalt	43	33	11	75	54	108

Tabell 16. Utfall i mnkr (avrundade värden) 2014–2017 redovisat av Kronofogdemyndigheten för utmäta tillgångar utifrån insatserna beslutade av Operativa rådet (OPR) respektive regionala operativa insatser (Regionalt) utifrån ärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

Utmätta tillgångar		
	OPR	Regionalt
2014	12	3,1
2015	2,8	40
2016	13	41
2017	7,3	46
Totalt	35	127

Bilaga 8.

Brottsutbytesarbete i samverkan

Återrapporteringen i denna bilaga är, i enlighet med regeringens beslut, en återrapportering av uppdraget om myndighetsöverskridande samverkan för att mer effektivt återföra vinster från brottslig verksamhet (Ju2013/4511/Å och Ju2012/4186/Å). Där anges att:

”Uppdraget ska redovisas årligen i redovisningen av resultatet av den särskilda satsningen mot den organiserade brottsligheten (Ju2008/5776/PO).”

Ekobrottsmyndigheten, Åklagarmyndigheten, Polisen, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten fick i juni 2013 i uppdrag av regeringen att, som ett led i den särskilda satsningen mot grov organiserad brottslighet, utveckla och följa upp den myndighetsöverskridande samverkan som sker på brottsutbytesområdet. Ekobrottsmyndigheten har samordnat regeringsuppdraget.

I regeringsuppdraget har ingått att ta fram en myndighetsöverskridande strategi för hur brottsutbytesarbetet i samverkan ska bedrivas. Myndigheterna har lagt fast en myndighetsöverskridande strategi för samverkan i brottsutbytesfrågor. Arbetsprocesserna vid myndigheterna kan sägas utgöra delar i en brottsutbyteskedja. Även uppföljningen av brottsutbytesarbetet har utformats på ett sådant sätt att den omfattar alla delar i brottsutbyteskedjan.

Med utgångspunkt i den framtagna strategin har myndigheterna låtit ta fram en handlingsplan för 2015–2017 med aktiviteter för att stärka och utveckla det myndighetsöverskridande brottsutbytesarbetet. I arbetet med att ta fram handlingsplanen har också Försäkringskassan och Brottsförebyggande rådet medverkat. Under 2017 slutfördes arbetet genom att man tog fram en guide över rättsliga verktyg på brottsutbytesområdet och riktlinjer för en myndighetsgemensam utbildning. Dessutom identifierades utvecklingsbehov på brottsutbytesområdet.

Guiden över rättsliga verktyg redovisar vilka verktyg varje myndighet har på brottsutbytesområdet och finns tillgänglig på respektive myndighets intranät. Arbetet med en myndighetsgemensam utbildning har samordnats mellan de olika myndigheterna och samordnas av Ekobrottsmyndigheten.

Utbildningen kommer vara interaktiv och varje enskild myndighet kommer kunna göra den tillgänglig för de medarbetare myndigheten utser.

Beträffande utvecklingsbehov på brottsutbytesområdet hölls en gemensam workshop där varje myndighet nu svarar för att ta ställning till om de föreslagna åtgärderna ska genomföras hos den egna myndigheten. Rapporten finns tillgänglig hos respektive myndighet.

Styrgruppen har därmed genomfört alla uppdrag i enlighet med den framtagna handlingsplanen och slutfört sitt uppdrag.

 Arbetsförmedlingen

 Ekobrottsmyndigheten

 Försäkringskassan

 Kriminalvården

 Kronofogden

 KUSTBEVAKNINGEN

 Migrationsverket

 Polisen

 Skatteverket

 Säkerhetspolisen

 Tullverket

 ÅKLAGARMYNDIGHETEN